

Nepriklausoma

Lietuvos
Nacionalinė
M. Našvydo
biblioteka

Lietuva

This paper was mailed
Wednesday, October 17, 1990

LITHUANIE INDEPENDENTE • INDEPENDENT LITHUANIA

Nr. 41-42 (50-ji metai) 1990 m. • SPALIO - OCTOBER 17 d. • DVISAVAITINIS LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS • 7722 GEORGE St., LA SALLE, P.Q. H8P 1C4. • Tel.: 366-6220 • 50 c.

ĮVYKIŲ APŽVALGA

h.n.

VILNIAUS RADIO ŽINIOS APIE LIETUVĄ

Tarpe vėliausių žinių iš Lietuvos paminėtina, kad Lietuvos Aukščiausiosios Tarybos p-kas Vytautas Landsbergis pasveikino Sovietų Sąjungos prezidentą Michail Gorbachiovą jam suteiktos šių metų Nobelio Taikos premijos proga.

Sveikinimo telegramoje įrašyti šie įsidėmėtini žodžiai: "Tegul prisideda Jūsų veikla prie to, kad Baltijos valstybių tautoms būtų grąžintas istorinis teisingumas ir plėtotųsi taikingi geros kaimynystės ryšiai tarp Lietuvos ir Tarybų Sąjungos". Tuo tarpu, Vytautas Landsbergis, neseniai lankydamsis Paryžiuje, yra labai teisingai pastebėjęs, kad Sovietų Sąjungoje, valdomojoje M. Gorbachiovo, Stalino laikotarpis dar nėra pasibaigęs ir stalinistinė era tebesitęsianti.

Švedijoje esą surinkta apie 40.000 Švedijos gyventojų parašų po peticija, kurioje reikalaujama grąžinti BALTIJOS valstybės atimtąją NEPRIKLAUSOMYBĘ. Toji iniciatyva kilusi iš pabaltiečių, gyvenančių Švedijoje ir palaikoma dviejų Švedijos parlamento atstovų. Siedu atstovai oficialiai kreipėsi ir į Sovietų ambasadorių Švedijoje, reikalaudami nepriklausomybės BALTIJOS KRASTAMS. Tai neabejotinai galvosnis vėjas, papūtęs Švedijoje, kurioje Baltijos kraštų nepriklausomybės reikalas nebuvo niekad labai palankiai komentuojamas arba palaikomas. Gal, galų gale, susiprato ir sotūs švedai, kad diktatūroms pataikauti nedora, ypač, kai taip daug ir iškalbingai skelbiami žmogaus ir tautų laisvės pareiškimai.

Vytautas Landsbergis spaudos konferencijoje, pravestojė po grįžimo iš Prancūzijos, pareiškė, kad Lietuvos laisvės ir nepriklausomybės pozicija pasaulyje stiprėjanti, o lankydamsis Norvegijoje ir Islandijoje, susilaukęs daug labai palankių pasisakymų apie Lietuvos nepriklausomybę. V. Landsbergis taip pat pažymėjo, kad didžiųjų tautų, ypač Prancūzijos laikysena esanti vis palankesnė Lietuvai, siekiančiai savo nepriklausomybės.

Pavyzdžiui, Prancūzija jau esanti pasiryžusi (apie tai kalbėjo Valdemaras Ozolas) grąžinti nuo 1939 metų Prancūzijoje išsaugotą Lietuvos valstybės auksą šiuo metu virš 30-ties milijonų dolerių vertės. V. Ozolas taip pat iškėlė Europos šiaurinių valstybių vis

didėjantį palankumą Lietuvos laisvės ir nepriklausomybės bylai. Toks ir būsiąs Lietuvos grįžimas į Europą: vienas žingsnis Kremliuje ir keli žingsniai pasaulyje.

Jis taip pat paaiškino per nuolatinį savo savaitinį pokalbį Lietuvos televizijoje apie pasitarimų eigą Maskvoje. Dabar busiā sukurta 10 ekspertų grupių, kurios savo pasiektus nutarimus pasiūlys LIETUVOS ir SSSR oficialiųjų delegacijų galutiniam sprendimui.

Pradžioje numatoma apsvaistinti ir pasirašyti apibendrinamąjį dokumentą dėl taikos ir Lietuvos nepriklausomybės pripažinimo. Toks pradinis dokumentas busiā pasirašytas, V. Ozolas tikisi, JAU kitų metų pradžioje. O šiuo metu jau busiā diskutuojama konkrečiai apie Raudonosios Armijos buvimą Lietuvoje ir Lietuvos sienų kontrolę. Toms diskusijoms susitiks specialios ekspertų grupės Maskvoje jau ši ketvirtadienį, t.y., spalio mėn. 18 dieną.

PERSIJOS ILANKOJE NIEKO NAUJO

Kol kas milžiniškoji amerikiečių ir kelių jų sąjungininkų armada dar nepajudėjo. Taigi, Irako ir Saudi Arabijos fronte nieko naujo, kaip kad kadaise lakoniškai yra pavadinęs savo pagarsėjusią knygą apie Pirmąjį Pasaulinį karą vokiečių rašytojas Erich Maria Remarque.

Amerikiečiai susirūpinę savo nepatvirtintu biudžetu, nes prezidentas G. Bush'as yra linkęs neliesti multimilijonierių ir pralobusių biznierių, o Kongresas juos yra pasiryžęs apmokestinti aukštesniais mokesčiais, kad ir jie neštų atatinamą dalį mokestinės naštos, kaip neša vidutiniškus atlyginimus gauną Amerikos piliečiai. Kongresas taip pat pasiryžęs apginti socialinės ir medicininės pagalbos išmokas iš valstybės iždo, kurias nori apkarpyti milijonierius G. Bush'as. Atrodo, kol šios painiavos ir rinkimai nebus praėję, Amerika nepajudės minėtame Persų įlankos susidūrimė.

Visą šį sąmoningo delsimo reikalą beveik sugadino Amerikos tariamai didžiausias draugas Izraelis. Jeruzalėje, įvykus susidūrimui tarp žydų ir musulmonų maldininkų ties garsiąja Aukšine musulmonų mečete ir lygiai žydų gerbiama Verksmų Siena, pradėjo šaudyti tikromis kulkomis, Izraelio kareiviai nušovė 21 palestinietį-arabą. Iš tiesų, tai buvo tikros arabų skerdynės, kurias, anot

Izraelio vyriausybės, esą išprovokavę arabai jaunuoliai, metę akmenimis į žydų maldininkus ir vėliau apsupę kareivius, kurie, esą, gindami savo gyvybes, nušovė arabus.

Tačiau - arabai nenuždė nė vieno žydo. Tasai Izraelio keistas išsišokimas buvo vienbalsiai pasmerktas Jungtinių Tautų Saugumo Tarybos ir Amerikai balsuojant už rezoliuciją, smerkiančią tokį Izraelio elgesį. Iki šiol Amerika visuomet tokius pasmerkimus yra vetavusi, išskyrus vieną vienintelį atvejį, kai Izraelio kariuomenė okupavo didelę dalį Libano teritorijos, pasiekusi net pačią Libano sostinę Beirutą.

Izraelio vyriausybė tą rezoliuciją atmetė ir paskelbė neįsileisianti numatytos JT specialios delegacijos, kuriai JT Saugumo Taryba įsakė ištirti minėto incidento priežastis ir pasiūlyti JT, kokiū būdu ateityje apsaugoti palestiniečius, gyvenančius Izraelio okupuotose srityse nuo panašių žudynių. Izraelis tokios delegacijos užduotį laiko kišimusi į Izraelio vidaus reikalus.

Visai pasaulio spaudai ėmus rašyti apie pastarąjį Izraelio išpuolį, Izraelio vyriausybė ne tik tai neatsiprašė ir nepasiaiškino, bet paskelbė Rytinėje Jeruzalės miesto dalyje, apgyventoje vien arabų, pradėjusiantį statyti keliolika tūkstančių gyvenviečių, skirtų iš Sovietų Sąjungos atvykstantiems žydams. Jų dabar kas mėnesį atvyksta į Izraelį nuo 20 iki 30 tūkstančių. Toji žinia pritrenkė ne tik tai palestiniečius arabus, bet ir pasaulį.

Betgi, amerikų prezidentas ir amerikiečių spauda, įtaigota JAV žydų organizacijų, ėmė vėl plūsti Iraką ir ypač Irako prez. Saddam Hussein'ą. Ir vėl

jis vadinamas antruoju Hitleriu ir didžiausiu žmogžudžiu pasaulyje. Tokiu būdu, pačių amerikiečių reporterių nuomone, bandoma nukreipti dėmesį nuo paskutiniųjų nelemų Izraelio įvykių ir vėl sutelkti visą propagandinį puolimą prieš Iraką.

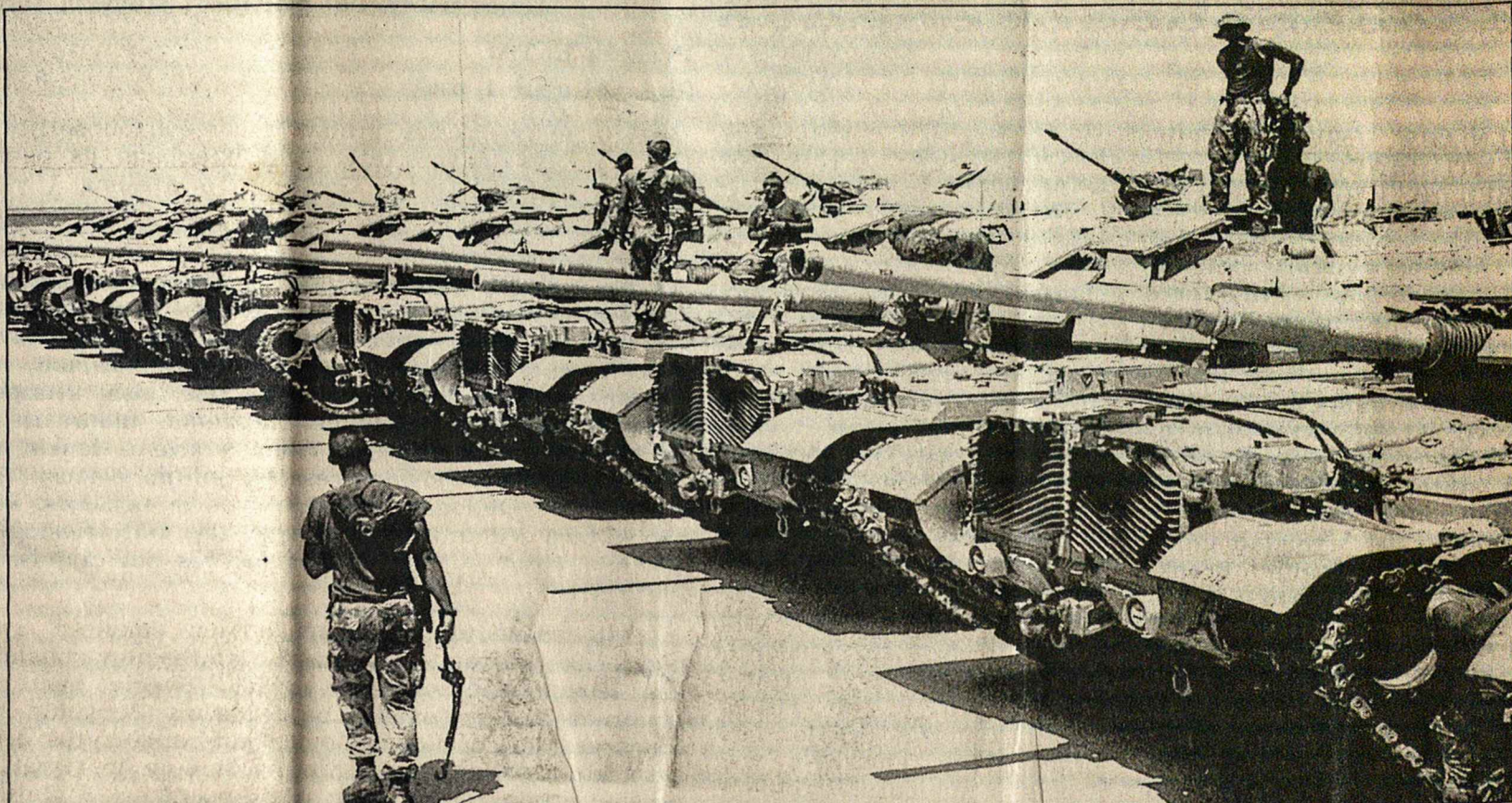
Visa tai daroma labiausiai dėl to, kad baiminamasi, jog arabai, ko gero, pasipiktinę Amerikos nuolaidžiavimais Izraeliui, atsimes nuo tos vadinamos vieningos akcijos prieš Iraką ir vėl pradės su kitom arabų tautom nekęsti Amerikos ir Izraelio, kaip tai buvo įprasta.

Egipto parlamento pirmininko nužudymas labai aiškiai rodo, kaip arabai yra pasiryžę atkeršyti tiems arabams, kurie pradėjo taip glaudžiai bendradarbiauti su Amerika ir nebevališkai palestiniečių kovos už savo teritorijų išlaisvinimą iš Izraelio okupacijos ir sukūrimą nepriklausomos palestiniečių valstybės.

● Rugšėjo 1 d. Vilniuje atidaryta pirmoji nacionalinė policijos aukštoji mokykla - Lietuvos Policijos Akademija. Mokslas tęsis 5 metus. Šiais metais I-ą kursą buvo priimti 508 jaunuoliai.

● KAUNE, nuo naujų mokslo metų pradžios Kauno Medicinos Akademijoje steigiamas Medicinos Seserų Fakultetas. Į jį bus priimta daugiau kaip 50 merginų. Mokslas truks 4 metus, per kuriuos jos įsigys aukštąjį medicininį išsilavinimą ir galės dirbti klinikose bei ligoninėse vyriausiomis medicinos Seserimis.

Kaip Latvijoje ir Estijoje, į šį fakultetą bus priimamos vidurinių medicinos mokyklų auklėtinės, jau turinčios praktinio darbo gydymo įstaigose patyrimo.

Tvirta gynybos linija atvykus JAV tankams į Saudi Arabiją. Jie yra pasiruošę dengti pestininkus. Taip rašo Europos laikraštis The European, atspausdinęs šią nuotrauką.

PRANEŠA ELTA:

LIETUVA IR ESTIJA PRIIMTOS PILNATEISĖMS NERĖMIS Į SOCIALISTŲ INTERNACIONALĄ

1990 m. spalio 8-9 d. New York'e įvykęs Socialistų Internacionalo Kongresas vienbalsiai priėmė Lietuvos ir Estijos Socialdemokratų Partijas pilnateisėmis narėmis. Latvijos priėmimas atidėtas iki sekančio kongreso dėl įvykusio Latvijos Socialdemokratų Partijos skilimo.

Lietuvos SDP Kongresui atstovavo jos pirmininkas prof. Kazimieras Antanavičius ir užsienio delegatūros narys Jurgis Valaitis. Po priėmimo nutarimo K. Antanavičius anglų kalba pasakė trumpą kalbą pabrėždamas, kad šis įvykis skina kelią į pilną Lietuvos nepriklausomybę. K. Antanavičius už priėmimą ypatingai padėkojo dabartiniam Socialistų Internacionalo pirmininkui, buvusiam V. Vokietijos kancelieriui Willy Brandt'ui. Kongreso dalyviams entuziastingai plojant, K. Antanavičius apjuosė pirmininką specialiai šiam įvykiui Lietuvoje išausta tautine juosta. K. Antanavičius pareiškė viltį, kad visos socialdemokratų partijos padės Lietuvai šiuo kritišku metu ir pabrėžė, kad laisvu noru pasiryžus grąžinti Lietuvai nepriklausomybę, dabartinė lietuvių karta šio uždavinio niekad neatsisakys.

Šiam įvykiui dirvą paruošė Lietuvos Socialdemokratų Partijos delegatūros užsienyje nariai, kurie Socialistų Internacionale dalyvavo patariamuoju balsu. Pasisekimą nulėmė LSDP pirmininko K. Antanavičiaus aktyvus įsijungimas į Socialistų Internacionalo veiklą, pažintis su jo vadovybe, bei Socialistų Internacionalo komisijos apsilankymas Lietuvoje ir jos pareikštas ištikinimas, kad LSDP yra reikšminga ir krašte visuotinai respektuojama organizacija.

Po kongreso įvykusioje spaudos konferencijoje ypatingo dėmesio, kaip naujų pilnateisių narių atstovai, susilaukė K. Antanavičius ir estė Marju Lauristin.

DEZINFORMACIJA IŠ VILNIAUS KRAŠTO

Birželio pradžioje, su Gorbachiovo palaiminimu, Amerikoje lankėsi Vilniaus krašto lenkų veikėjas Jan Ciechanowicz. New Haven'o laikraštyje THE ADVOCATE (1990.VI.7 d.) apie jį išspausdintas straipsnis aiškiai rodo, kad pagrindinis jo kelionės tikslas buvo disinformacija. 1989 m. išrinktas vienu Lietuvos atstovų į SSSR Aukščiausiąją Tarybą, Ciechanowicz pasigyrė esąs Gorbachiovo'o draugas ir su juo diskutavęs Lietuvos problemą. Lenkų veikėjas pasmerkė Lietuvos nepriklausomybės aktą kaip nerealistišką ir žalingą Sovietų Sąjungos demokratizavimui. Jis taip pat pagyrė prezidentą Bush'ą už Gorbachiovo'o, o ne Lietuvos, rėmimą.

Žurnalistams ir Connecticut'o bei JAV Kongreso atstovams Ciechanowicz aiškino, kad lietuviai lenkus traktavo kaip "juoduosius Pietų Afrikoje". Lenkams buvo uždarytos geresnės gimnazijos, universitetai, neprieinami geriau apmokami darbai ir politiniai postai. Tik Gorbachio'ui atėjus į valdžią, lenkų padėtis pagerėjusi. Dabar lenkai teisiškai siekia savo nepriklausomybės ir todėl jis gegužės mėnesį įsteigė Lenkų Žmogaus teisių partiją.

Vilniuje Ciechanowicz gerai žinomas kaip politinis afektistas ir Maskvos talkininkas. Lankydamsis Amerikoje jis

(Nukelta į 2 psl....)

Nepriklausoma Lietuva

Už Lietuvos išlaisvinimą! Už ištikimybę Kanadai!
Pour la libération de la Lituanie! Loyauté au Canada!
For liberation of Lithuania! For loyalty to Canada!

LEIDĖJAS-"NL" SPAUDOS BENDROVĖ.
REDAKUOJA - REDAKCINĖ KOLEGIJA
TELEFONAS: (514) 366-6220

Second Class Mail. Reg. Nr. 1952. Return postage guaranteed.
Postage paid at Montreal, CP. Published by the Independent
Lithuania Publishing Co., 7722 George St. LaSalle, P.Q.
H8P 1C4

Metinė prenumeratos kaina Kanadoje - \$ 22.00
Rėmėjo - \$ 25.00

P.S. Bendradarbių ar korespondentų spausdinamos mintys ne-
būtinai turi atitikti redakcijos nuomonę. Rankraščiai gali
būti trumpinami ir taisomi redakcijos nuožiūra, grąžinami tik
iš anksto susitarus. Už skelbimų turinį redakcija arba
leidykla neatsako.

Azijos pabegėliai pakeliui į stovyklą tarp Jordano ir Irako. IŠ GLOBE AND MAIL

(GREG BROS/Reuter)

IŠ THE GLOBE AND MAIL.

Praneša ELTA:

(...Atkelta iš 1 psl.)

VILNIAUS UNIVERSITETUI REMTI DRAUGIJOS NEEILINIS SUVAŽIAVIMAS VOKIETIJOJE

Galima tvirtinti, kad su ši pavasari Frankfurte įsteigtos draugijos Vilniaus universitetui remti statutą tas pats įvyko, kaip su Lietuvos parlamento, priimto Kovo 11 d. aktu. Institucijos draugijoms įregistruoti statuso nepripažino, nes jame buvo keleta formalų klaidų, o steigiamajame suvažiavime šalia Frankfurto universiteto prezidento buvo ir kitų profesorių, jų tarpe ir juristų, bet kaip pasirodė, nė vieno, kuris būtų galėjęs į tuos formalumus atkreipti susirinkusių dėmesį, ir nebūtų reikėjęs saukti draugijos neeilinį suvažiavimą, kuris vėl įvyko Frankfurte Goethes universiteto svečių namuose š.m. rugsėjo mėn. 21 dieną.

Statute teko, tarp kitko, specialiai pabrėžti, kad draugijos lėšos vartojamos tik numatytiems tikslams ir kad jos nariai bei valdyba joje dirba neapmokamai. Tai buvo visiems jau iš anksto aišku. Be to, likviduojant draugiją, jos likutis turi atitekti Vokietijoje veikiančiai ne pelno organizacijai. Tokia organizacija buvo pasirinktas ši kartą Frankfurto Goethes universitetas, nes jo darbuotojų iniciatyva draugija ir buvo įkurta.

Čia reikėtų įterpti trumpą epizodą: kažinkas iš susirinkusiųjų paklausė, ką Frankfurto universitetas darytų su tais pinigais? Draugijos vicepirmininkas dr. Leonas Gudelis gyvenimiškai paaiškino, kad jeigu kas nors likviduojasi, tai ne todėl, kad turi per daug pinigų ar turto, bet jau stovi prie bankroto slenkščio. O su testamentu yra taip: jeigu jis tau naudingas, jį pasiimi, o jeigu reikia mirusio skolas sumokėti, paprastai jo atsisakai. Ta proga buvo pakeisti ir kiti praktiški draugijos nuostatai. Pakeltas nario mokeskis ir galimybė jau per mėnesį susaukti reikalui esant draugijos visuotinį suvažiavimą. Visa tai buvo atlikta per 15 minučių draugijos nariam vienbalsiai pritariant.

Iš Vilniaus atvykęs jo universiteto prorektorius ir čia esančios Vilniaus Universitetui Remti Draugijos vicepirmininkas prof. Jonas GRIGONIS, papasakojo suvažiavusiems apie Vilniaus universiteto ir bendrai Lietuvos problemas, pabėdavojo tradiciniai, bet dabar su "tautine" gaidėle. Diskusijų dėl pranesimų nebuvo, nes draugijos kasininkas prof. Winter manė, jeigu "mūsų Kazimiera" rado laiko susituokti (apie tai rašė šiomis dienomis visi didieji 2 psl.

vokiečių laikraščiai), tai visos problemos yra išsprendžiamos...

Draugijai dabar priklauso virš 90 žmonių, kaip pranešė prof. dr. Christian Winter. Kad ir nepavyko iš karto ją oficialiai priregistruoti, bet darbų užtekė. Jau dabar svečiavosi 3 Vilniaus universiteto mokslininkai pas savo kolegas Frankfurto universitete. Dar trys atvyks iki šių metų pabaigos. Taip tęsiasi tradicija, kuri prieš 10 metų prasidėjo tarp Vilniaus ir Frankfurto universitetų. Naujovė buvo Vilniaus universiteto studentų grupės atvykimas į Frankfurtą. Kad ir ne viskas labai sklandžiai praėjo, nes draugijai priklausantys vokiečiai studentai tokiame reikalui neturėjo prityrimo - ir jiems buvo pirmą kartą toks uždavinys - rodo, kad šis susitikimas turėjo savo prasmę, nes vienas kitą galėjo daugiau pažinti. Šiuo metu yra grupė Frankfurto universiteto studentų Vilniuje.

Po studentų apsilankymo Frankfurto universitetas gavo daug užklausių, kaip galima studijuoti čia. Dabar Draugijos valdyba ruošia tikslų aplinkraštį, kurį greitai turėtų gauti interesantai su visomis informacijomis. Pasirodė, istoti į Frankfurto universitetą jaunimui iš Lietuvos ne tokia jau bėda, taip pat ir į paruošiamuosius kursus. Kvota užsieniečiams studentams iš taip vadinamos "Rytų Europos" nėra kol kas užpildyta, o Frankfurte bus teikiama studentams iš Lietuvos pirmenybė, kaip buvo išaiškinta. Visa bėda yra su stipendijomis. Kur ir kaip gauti tas stipendijas, bus aprašyta tame aplinkraštyje.

Rudenį pirmą kartą Frankfurte pradės studijuoti žmonės ir iš Lietuvos, nes Draugija gavo 5 Vokietijos Užsienio Reikalų Ministerijos (DAAD) stipendijas, pagal kurių reikalavimus jau yra parinkti kandi-

dati, besudijaujantys Vilniaus universitete. Draugija tikisi ateityje gauti ir daugiau stipendijų, kurios bus paskirtos pagal donatorių norą.

Pagal finansines galimybes, bus ir kiti Vilniaus universiteto materialiniai norai išpildyti - prašymų jau yra. Kaip sakoma, lašas po lašo ir akmenį pratašo...

Romas Šileris

REMKIME KANADOS LIETUVIŲ FONDĄ!

Iki šiol šis fondas išleido per 600,000 dolerių lietuviškai kultūrai, menui, švietimui paremti. Pagrindinis fondo kapitalas yra neliečiamas, tikslai palūkanos skiriamos lietuviškai veiklai (vairiose srityse).

Sudarydami testamentus, bent dalį turto palikime Kanados lietuvių fondui (Lithuanian-Canadian Foundation).

Tapkime šio fondo nariais ir aukokime jam! Visos aukos atleidžiamos nuo valstybinių pajamų mokesčių.

Testamentines ir kitas aukas siųsti:

Lithuanian-Canadian Foundation, 1573 Bloor St. W., Toronto, Ont. M6P 1A6.

Šio fondo šūkis: "Kapitalas Lietuvai, palūkanos - lietuvių išeivijai!"

kas. Komjaunuonų draugijoje gvildendamas Lietuvos problemas, Gorbačiovas Klaipėdą pavadino "jūrine siena, kurios Rusija siekusi šimtmečiais". Dirbtinai kurstoma polemika apie "Klaipėdos krašto autonomiškumą arba eventualų prijungimą prie RTFSR".

Sovietinės pretenzijas ir Gorbačiovo'o grasinimus birželio 30 d. TIESOJE įtikinančiai atmėta istorikas Vytautas Žalys. Jo argumentai: 1. Vokiečių oficialiosios statistikos duomenimis, prieš Pirmąjį pasaulinį karą lietuviai sudarė absoliučią daugumą kiekvienoje iš trijų Klaipėdos sričių; 2. Klaipėdos krašto lietuviškumas buvo konstatuotas dar 1919 m. Versalio taikos konferencijoje; 3. Klaipėdą Lietuvai 1928.I.29 d. sutartimi pripažino ir Vokietija; 4. 1939 m. kovo 22 d. sutartis su Vokietija buvo Lietuvai primesta ultimatyviai grasinant pavartoti prieš ją karinę jėgą ir Klaipėdą tapo Vokietijos agresijos auka; 5. Potsdamo konferencijos nutarimai nelieta Klaipėdos krašto ir jis į Sovietų Sąjungai perduodamą Rytprūsijų teritorijos dalį neįėjo.

Dienraštis THE CHRISTIAN SCIENCE MONITOR (1990.VI.20) praneša, kad Maskva planuoja patraukti vokiečius persikelti į "Kaliningrado sritį". Kalbama ir apie planus įsteigti vokišką sovietinę respubliką. Bet jei Lietuva taps nepriklausoma, šiauriniai Rytprūsiai bus atskirti nuo likusios Sovietų Sąjungos. "Šalti Baltijos vandenys pradeda įkaisti", rašo dienraštis.

Žinios apie "Kaliningrado" atvokietinimą sukėlė nerimą Lenkijoje. Dienraščio NEWSDAY (1990.VIII.15) žiniomis, neseniai paskirtas Lenkijos gynybos ministeris Piotr Kolodziezyk pareiškė, jog to "dar migloto" plano vykdymas būtų "labai blogas žingsnis", nes ir Antrasis pasaulinis karas prasidėjęs dėl "lenkų koridoriaus".

CANADA SAVINGS BONDS.

THEY'RE SAFE, SECURE AND CASHABLE ANYTIME.

Once again, it's time for Canada Savings Bonds and this year the sales period is from October 18 to November 1. Buy your new bonds wherever you bank or invest starting October 18. You may date your payment November 1, the day the new bonds start earning interest.

Safe and Secure. Canada Savings Bonds are fully guaranteed by the Government of Canada. They never fall in value.

Cashable Anytime. Canada Savings Bonds can be cashed at any time. Your money is always available when you need it.

Good Interest. Canada Savings Bonds offer a good, competitive interest rate each year. This year's interest rate and purchase limit will be announced in mid-October. Details will be available wherever Canada Savings Bonds are sold.

Don't be late! Remember, November 1 is the last day you can buy the new bonds at face value. But the bonds may be withdrawn from sale at any time.

ON SALE OCT. 18 TO NOV. 1

Canada
Savings
Bonds

Les Obligations
d'épargne
du Canada

Canada

NEPRIKLAUSOMA LIETUVA

LIETUVOS, LATVIJOS IR ESTIJOS KELIAI Į LAISVĘ.

Vytautas Skudis

(Svarbesnių įvykių kronika: 1990 metų balandžio mėn.)

/ tęsinys /

- 40 iš 138 LIETUVOS parlamento narių susibūrė į Centro grupę, įieškodami kompromiso su Maskva.
- LATVIJOS piliečių kongresas, kurį išrinko latvių kilmės gyventojai, savo konferencijoje nutarė, kad LATVIJA turi pasekti LIETUVOS pavyzdžiu ir PASKELBTI NEPRIKLAUSOMYBĘ. Pagal Maskvoje leidžiamo laikraščio "Izvestija" apklausinėjimą, 92% latvių remia Latvijos nepriklausomybės idėją.
- DANIJĄ nusprendė pasiųsti virš 1 milijono dolerių vertės humanitarinę pagalbą LIETUVAI.

Gegužės mėn. 3 d.

- LIETUVOS Respublikos AT Prezidiumas paskelbė kreipimąsi į LENINGRADO Tarybos pirmąją sesiją, kuriame, šalia pasveikinimo, išreikšta gerų ekonominių, kultūrinių ir politinių ryšių viltis.
- LIETUVOS Respublikos AT pasiuntė sveikinimo telegramą pirmosios sesijos proga naujai LATVIJOS Aukščiausiąjai Tarybai.
- LIETUVOS parlamento delegacija, (vadovaujama V.Landsbergio), išvyko į R y g ą dalyvauti Latvijos TSR AT naujojo šaukimo pirmojoje sesijoje.
- LIETUVOS Respublikos AT ir MT laikraštis "Valsybės Žinios" reorganizuotas į valstybinį "Lietuvos Aidą". Vietoje žurnalo "Komunistas", pasirodė naujas LKP žurnalas "Politika".
- VILNIUJE įvyko Lietuvos Laisvės Lygos mitingas Nepriklausomybei paremti.
- SSSR liaudies deputatų tarpreigioninė grupė paskelbė pareiškimą dėl padėties Lietuvoje. Jame sakoma, jog KOVO 11-sios NUTARIMUS PRIORETINĘ TEISĘ JUOS VERTINTI TURI LIETUVOS GYVENTOJAI, IŠRINKĘ SAVO PARLAMENTĄ VISIŠKAI PAGAL LIETUVOS IR SSSR KONSTITUCIJĄ BEI ĮSTATYMUS. Pagal SSSR Konstituciją, sąjunginė respublika yra SUVERENI VALSTYBĖ, ir neįtikinami yra SSSR prezidento argumentai, kad galima vesti derybas tik su užsienio valstybe. Sovietų veiksmai Lietuvoje kelia grėsmę pasaulio pasitikėjimui "Perestroika" ir bendru Europos namų bei politinio įtempimo mažinimo idėją.
- JAV prez. G.BUSH'as spaudos konferencijoje pasakė, kad reikia gerbti M. Gorbačiov'ą už tai, kad jis leido ateiti laisvei ir demokratijai į Rytų Europą, o Lietuvos problema esanti nepaprastai sudėtinga. JAV politika negalinti būti grindžiama pasirinkimo principu: arba M. Gorbačiov'as, arba V. Landsbergis.

Iki gegužės mėn. 4 d.

- MASKVOJE lankėsi LIETUVOS prekybos ministeris A. Sinevičius. Susitarė su SSSR prekybos ministru K. Terech'iu, kad LIETUVA teiks lietuviškas prekes daugiausia toms sritims, iš kurių gauna mainais Lietuvai reikalingus gaminius ir žaliavas.
- Karo Afganistane LIETUVOS Veteranų Sąjunga kreipėsi į SOVIETŲ armijos karininkus ir kareivius: "Panaudoję ginkluotą jėgą prieš laisvę mylinčią tautą, jūs stiprinatė SSSR kaip "tautų kalėjimą", patys laisvanoriškai tapdami autoritarinės sistemos kalnais. Susimąstykite. Nedalyvaukite kruviname spektaklyje, kurio scenarijų ne jūs parašėte. Už eilinę klaidą užmokės jūsų kraują ir jūsų gyvybėmis".
- MASKVOS, LENINGRADO, LVOVO ir kitų SSSR miestų savivaldybės, kur komunistai pralaimėjo rinkimus, pasiūlė LIETUVAI pristatyti skystą kurą ir dujas mainais už Lietuvos produktus.
- Krikščionių demokratų internacionalo pirmininkas Edouardo Fernandez (Venezuela) ir generalinis sekretorius Andre Louis (Belgija) viso pasaulio krikščionių demokratų partijoms ir susigrupavimams išsiuntinėjo pareiškimą LIETUVOS klausimu, kuriame išreiškiamas pilnas solidarumas su Lietuvos žmonėmis, paskelbusiais nepriklausomybės atkūrimą.

Gegužės mėn. 4 d.

- Patvirtinta pirmoji diplomatinė misija Lietuvoje-Estijos Respublikos atstovybė. Nuolatinis šios šalies atstovu Lietuvoje paskirtas Martas Tarmakas.
- RYGOJE, prie Latvijos TSR AT rūmų susirinko didelė minia žmonių. Jie skatino deputatus priimti nepriklausomybės deklaraciją. Tą pačią dieną savo mitingą surengė "Interfrontas", į kurį susirinko tiksliai apie 300 žmonių.
- Buvęs LATVIJOS KP CK sekretorius Anatolis Gorbunovs išrinktas nauju respublikos prezidentu.
- 19 val.15 min. LATVIJOS parlamento deputatai priėmė LATVIJOS RESPUBLIKOS NEPRIKLAUSOMYBĖS ATKŪRIMO DEKLARACIJĄ. Už ją balsavo 138 deputatai, susilaikė 1. Balsavime dalyvauti atsisakė 50 deputatų, daugiausiai - ne latviai. Dokumentas skelbia, kad Latvijos seimo 1940 m. birželio 21 d. deklaracija negalioja nuo jos priėmimo momento ir kad atnaujinamas 1922 m.Konstitucijos galiojimas. Kol bus priimta nauja jos redakcija, šios Konstitucijos galiojimas laikinai sustabdomas, išskyrus keturis jos straipsnius, kurie skelbia, kad LATVIJA YRA NEPRIKLAUSOMA DEMOKRATINĖ RESPUBLIKA, kad suvereni valdžia LATVIJOS valstybėje priklauso latvių tautai, kad teritorija yra nustatyta tarptautiniais susitarimais ir kad Seimas renkamas visuotiniu slaptu balsavimu. Respublikos valstybinei valdžiai de facto atkurti nustatomas pereinamasis laikotarpis, kuris baigsis Seimo sušaukimu. Vakare RYGOJE įvyko graži latvių manifestacija Dauguvos krantinėje.
- MASKVOJE pagerbtas žuvusio Stasio Žemaičio atminimas. Praeiviai padėjo daug gėlių jo aukos vietoje. Devintosios dienos paminėjimą surengė "Rusijos-Lietuvos" Draugijos sukūrimo iniciatyvinė grupė, kurios narė gydytoja Galina Sinianskaja balandžio mėn.24 d. pradėjo badauti, reikalaudama nutraukti Lietuvos blokadą.
- LIETUVOS MT pirmininkė Kazimiera Prunskienė WASHINGTON'E susitiko su JAV prez. G. Bush'u. Ji detaliai supažindino prezidentą su dabartine padėtimi Lietuvoje. K.Prunskienė susitiko ir su valstybės sekretoriumi G. Baker'iu, su senatoriais bei kongresmenais, kalbėjo Kongreso saugumo ir bendradarbiavimo Europoje klausimu komisijoje.
- IŠ BELGIJOS grįžo LIETUVOS AT delegacija, vadovaujama Užsienio Reikalų Komisijos p-ko E.Zingerio. Delegaciją priėmė Belgijos Užsienio Reikalų ministeris Mark Eyskens, senato, politinių partijų vadovai, Europos parlamento lyderiai. Tartasi dėl humanitarinės pagalbos, 1990.X.17

dėl informacijos centro Briuselyje atidarymo.

- Judėjimo "PAN-EUROPA" AUSTRIJOS skyrius LIETUVOS RAUDONAJAM KRYŽIUI ir LIETUVOS VAIKŲ FONDUI atsiuntė 10 tonų valstų vaikams.

Iki gegužės mėn.5 d.

- Sniečkaus Miesto Taryba priėmė nutarimą, kad Sniečkuje galioja tik SSSR konstitucija bei jai neprieštaraujantys LIETUVOS "TSR" konstitucijos straipsniai ir įstatymai.
- SSSR užsienio prekybos bankas įsakė sustabdyti valiutos išdavimą LIETUVOS piliečiams, privačiai išvažiuojantiems į užsienį.
- 75 MASKVOS Miesto Tarybos deputatai atsiuntė LIETUVOS Respublikos AT p-kui V. Landsbergiui telegramą, kurioje smerkia SSSR prezidento veiklą LIETUVOJE ir visai lietuvių tautai linki pasisiekimo krašto atgimime.
- JAV Baltuosius Rūmus Kongreso nariai įspėjo, kad daugelis jų nebusuos už prekybos lengvatų suteikimą Maskvai, jei ji tęs blokadą LIETUVOJE ir jos kareiviai persekios vietinius gyventojus.

Gegužės mėn. 5 d.

- VILNIUJE atkurta Lietuvos Šaulių Sąjunga.
- VILNIUJE, protestuodamas dėl blokados, P. Cidzikas pradėjo bado streiką.
- Paskelbus LATVIJOS Respublikos Nepriklausomybės Atstatymą, LATVIJOJE miestų gatves užplūdo sovietų kariuomenė. Tankai ir šarvuoti automobiliai važinėja gatvėse.
- LATVIJOS Respublikos AT p-kas Anatolis Gorbunovs pranešė, kad MASKVOS Kremlius pareikalavo LATVIJOS NEPRIKLAUSOMYBĖS ATSTATYMO PASKELBIMO DOKUMENTŲ PAAIŠKINIMO.

Gegužės mėn. 6 d.

- LIETUVOJE, nuo sovietinės okupacijos pradžios, pirmą kartą iškilmingai paminėta Motinos Diena. Vilniuje nuo Aušros Vartų iki Arkikatedros daugiatūkstantinė tikinčiųjų minia lydėjo Šv.Marijos Dievo Motinos paveikslą. Ties Šv.Kazimiero koplyčia buvo kalbamas rožinis, giedamos giesmės, klausoma Mišių už motinas.
- SAJŪDŽIO moterys, remiamos kitų moterų organizacijų, Motinos Dienos proga surengė maldos ir protesto akciją. Jos kreipėsi į pasaulio motinas, kviesdamos protestuoti blokadą ir smurtą Lietuvoje, ir visą dieną prie bažnyčių ir šventovių rinktis susikaupimui, maldai ir pasninkui.
- VILNIAUS Arkikatedroje buvo pašventinta Europos Skautų Federacijos vėliava.
- LIETUVOS Respublikos AT Užsienio Reikalų Komisijos p-kas E. Zingeris dalyvavo pasauliniame žydų kongrese Vakary Berlyne. Pakeliui į Berlyną jis drauge su AT deputatais A. Degučiu ir V. Povilioniu ir Vilniaus Miesto Savivaldybės pirmininku A. Grumandu, VARŠUVOJE tarėsi dėl priemonių Lietuvos blokadai įveikti. Jie susitiko su Lenkijos senatoriais.
- LATVIJOS nepriklausomybės priešai Rygoje prie katedros suorganizavo mitingą. Kalbėtojai sakė, kad Nepriklausomybės Deklaracija yra prieš įstatymus ir turi būti atšaukta. Susirinkusiųjų buvo tik apie 300.

Gegužės 7 d.

- LATVIJOS Respublikos Ministrų Tarybos pirmininku išrinktas vienas buvusių Latvijos Liaudies Fronto vadų ekonomistas Ivars Godmanis.

Iki gegužės mėn. 8 d.

- PABALTIJOS valstybėse dalinai atidėtas karo prievolininkų šaukimas.
- LIETUVA gavo LENKIJOS humanitarinę pagalbą - penkias tonas valstų.
- NOVOKUZNECKE įvyko I-as nepriklausomo darbininkų judėjimo ir organizacijų suvažiavimas. Rezoliucijoje dėl SSSR ir LIETUVOS santykių suvažiavimas reikalavo nedelsiant nutraukti ekonominę-politinę blokadą. SSSR vadovybė turi pradėti derybas su LIETUVA be kokių nors išankstinių sąlygų. Suvažiavimas kviečia darbo kolektyvus, turinčius ūkinius ryšius su Lietuva, juos tęsti ir plėsti.

Gegužės mėn. 8 d.

- LIETUVOS spaudoje paskelbtas Lietuvos Respublikos biudžetinės sandaros įstatymo projektas.
- Paskelbtas LIETUVOS Respublikos AT pareiškimas SSSR AT-ai "Dėl smurtinių veiksmų prieš deputatą Z. Vaišvilą ir kitus asmenis".
- Paskelbtas LIETUVOS Respublikos AT įstatymas "Dėl amnestijos, atstačius nepriklausomą Lietuvos valstybę".
- LIETUVOS Respublikos AT paskelbė pareiškimą dėl žydų tautos genocido Lietuvoje hitlerinės okupacijos metu. Jame sakoma, jog tas genocidas nepateisinamas. Lietuvos vyriausybė pasirūpins žydų genocido aukų įamžinimu ir netoleruots antisemitizmo apraiškų.
- Virš TALLINN'o Tompėdės pilies, kur įsikūrusi ESTIJOS vyriausybė ir posėdžiauja parlamentas, buvo nuleista sovietinė Estijos vėliava ir iškelta senoji valstybinė, nepriklausomos Estijos vėliava. ESTIJA nuo dabar vadinasi ESTIJOS RESPUBLIKA. Atšaukta Estijos TSR oficialioji simbolika - herbas, himnas, vėliava. Vėl įsigaliojo 1938 m. Estijos Konstitucijos penki straipsniai. Jie skelbia, kad Estija yra savarankiška ir nepriklausoma Respublika, jos teritorija nedaloma, joje galioja tik Estijos Respublikos įstatymai, valstybinė kalba - estų.
- LENINGRADO Miesto Taryba sustabdė RUSIJOS FEDERACIJOS TSR Naftos produktų valstybinio komiteto balandžio mėn. 20 d. parodymą neparduoti skysto kuro automobiliams, kurie turi Lietuvos numerius.
- EUROPOS Taryba apie santykius su Vidurio ir Rytų Europos kraštais tarp kitko pareiškė: "Europos Taryba negali ignoruoti PABALTIJOS RESPUBLIKŲ klausimų ir ypač pastarojo meto įvykių, susijusių su Lietuva (...). Ši Asamblėja būtų neištikima savo tradicijai ir principams, jei (...) mes nepabrežtumėm, kad KAI SOVIETŲ SAJUNGA OKUPAVO LIETUVĄ, JI BUVO NEPRIKLAUSOMA ŠALIS ir todėl DABAR TURI TEISĘ ATGAUTI SAVO SUVERENUMĄ derybų su SSSR keliu".

Iki gegužės mėn. 9 d.

- LIETUVOJE esąs sovietinių karo pajėgų vadas prašė SSSR vyriausybę, kad Lietuva būtų valdoma tiesioginiais M. Gorbačiov'o įsakymais iš Maskvos.

Gegužės mėn. 9 d.

Nepaisydamos SAJŪDŽIO ir LIETUVOS RESPUBLIKOS AT prašymo "Pergalės" dieną nekludyti karinio parado ir demonstracijos VILNIUJE, Lietuvos Laisvės Lyga ir "ŽENEVA-49" atliko keletą protesto akcijų. Keli šimtai jaunuolių, šaukdami "okupantai, nešdinkitės.", pastojų kelią kariniam paradiui, tačiau desantininkų buvo nustumti į šalį. Kitoje vietoje, atsukę nugaras į demonstrantus, šaukė: "Šalin okupantus." Prie sovietinių karių kapų pikietuotojus išvaikė Vidaus Reikalų Ministerijos kariuomenė.

- 19 karo AFGANISTANE veteranų pradėjo estafetinių bėgimą iš VILNIAUS į MASKVĄ. Ant jų marškinėlių užrašas: "Už mūsų ir jūsų laisvę." Pasiekę Maskvą, veteranai suplanavo mitingą, kartu su Lietuvos Suvereniteto Gynimo Komitetu. Jie neša laišką M.Gorbačiov'ui ir kreipimąsi į viso pasaulio karo veteranus. Šiuose dokumentuose sakoma, kad SSSR LIETUVOJE demonstruoja karinę jėgą, nusižengia SSSR Konstitucijai, tarptautinei teisei ir tai gali privesti prie nepataisomų klaidų, panašių į karą Afganistane.

- KAUNO Vytauto Didžiojo Universiteto senatas nutarė įsteigti teologijos-filosofijos fakultetą.
- Prie SSSR ambasados VARŠUVOJE buvo iškelti plakatai: "Šalin rankas nuo Lietuvos.", "Nutraukti ekonominę blokadą."
- RYGOJE, Pergalės dieną įvyko karinis paradas. Po jo prie paminklo sovietiniams kariams susirinko apie 5.000 žmonių, sovietų duonėmis - apie 40.000... Šiame mitinge pergalei prieš Vokietiją tema beveik nebuvo kalbėta. Mitingo technika nusakė vienas plakatas: "Išėjimas iš SSSR naudingas tiksliai nacionalkarjeristams ir politiniams avantiūristams".
- TARTU Miesto Tarybos paskatinti, daugelis ESTIJOS žmonių "Pergalės" dieną dirbo. Į šį raginimą atsiliepė dauguma Sąjungai priklausančių įmonių. Uždirbtos lėšos buvo pervestos į LIETUVOS Blokados Fondą.
- LIETUVOS Respublikos MT pirmininkė K. Prunskienė priėmė BRITANIJOS premjerę Margaret Thatcher. Beveik dvi valandas trukusio pokalbio pagrindine tema buvo su Lietuva susijusios problemos. K. Prunskienė susitarė su viena Britanijos firma, kuri sutiko spausdinti lietuviškus pinigus.

Iki gegužės mėn. 10 d.

- LONDONE, kai vyko Lietuvos premjerės K. Prunskienės vizitas, 85 konservatorių parlamentarai pasirašė nutarimą, kad Britanijos premjerė M.Thatcher darytų žygius pripažinti LIETUVOS naują vyriausybę.
- LIETUVOS Laisvės Lyga paskelbė pareiškimą, kuriame rašoma: "Pasinaudojusios Kolio (Kohli,Red.) ir Mitterano (Mitterand.Red.) laiškų, Lietuvos reakcijos jėgos siekia diskredituoti mūsų Parlamentą ir vyriausybę. Kviečiame visus š.m.gegužės 3.17 val. į Vilniaus Nepriklausomybės aikštę palaikyti Lietuvos nepriklausomybę ginantį Parlamentą".

- LATVIJOS Respublikos AT deputatų grupė, kuri yra priešinga Latvijos nepriklausomybei, Gorbačiov'ą prašė, nevėsti blokados. Ji pasisako už referendumo pravedimą.

ESTIJOS Respublikos AT p-kas A. Riutell pasiūlė LATVIJOS Respublikos AT p-kui A.Gorbunovs'ui tuojau pat pradėti pasitarimus abiejų respublikų veiklai už nepriklausomybę suvienodinti.

- LATVIJOS ekonomistai pradėjo pasitarimus dėl savo pinigų - lato - įvedimo.

JAV 9 respublikonų senatoriai griežtai kritikavo prez. Bush'o politiką SSSR atžvilgiu LIETUVOS KRIZĖS METU. Senatorius Gordon Hymphrey pasakė esąs nustebęs supratimo nebuvimu Baltuosiuose Rūmuose tuo metu kada LIETUVOS žmonės veda milžinišką kovą už nepriklausomybės atstatymą. Šiai grupei nepriklausęs Senat mažumos vadas Bob Dole pažadėjo stabdyti prekybos pakto sutartį, kai ji bus įteikta kongreso patvirtinimui. Jam pritarė ir Senato daugumos vadas demokratas George Mitchell.

LIETUVOS parlamentas nutarė formaliai perimti LIETUVOS RADIOJO IR TELEVIZIJOS KONTROLĘ.

- Maisto produktų siuntimas į š LIETUVOS į SSSR sumažintas dar 10%.

Gegužės mėn.10 d.

- LIETUVOJE iš žemės gelmių KRETINGOS rajone pradėta siurbti nafta. Per parą jos išgaunama 15 tonų. ŽEMAITIJOJE yra 26 gręžiniai, iš kurių galima išgauti naftą. Pradėjus ją siurbti iš visų gręžinių, jos bus išgaunama apie 460 tonų per parą.

- PABALTIJOS respublikos susitarė bendradarbiauti žemės ūkio srityje.

LIETUVOS Respublikos MT p-kė K. Prunskienė atvyko į Paryžių. Tą pačią dieną susitiko su PRANCŪZIJOS prezidentu F. Mitterand, kur dalyvavo ir Prancūzijos Užsienio Reikalų ministeris Roland Dumas.

ŠVEICARIJOS politikų, ekonomistų, mokslininkų kvietimu į Zuerich'ą atvykęs LIETUVOS MT p-kės pavaduotojas A. Brazauskas, susitiko su didžiausio šalies bankų susivienijimo "Schweizerischer Bankverein" vadovais, pramonininkais. Buvo tartasi dėl tiesioginių ekonominių ir finansinių ryšių tarp dviejų šalių, Šveicarijos kreditų gavimo galimybes. Pokalbiuose dalyvavo LIETUVOS Respublikos AT Užsienio Reikalų komisijos p-ko pirmasis pavaduotojas Justas Paleckis. A. Brazauskas kalbėjo per Šveicarijos radiją.

- VENGRIJOS - SSSR pasienyje mėgino susidėginti iš LIETUVOS atvykęs dailininkas Rimantas Daugintis. Jis mirė gegužės mėn. 15 d.

LENKIJOS Užsienio Reikalų ministeris Krzysztof Skubiszewski Londone davė interviu anglų laikraščiu "The Independent", kuriame pasakė, jog LENKIJA NETURI TERITORINIŲ PRETENZIJŲ Į BUVUSIAS RYTI NES SRITIS. "VILNIUS, - pasakė jis,- YRA LIETUVIŲ MIESTAS, daugiau NEBE LENKŲ MIESTAS". Jis taip pat pasakė: "Mes remiamo Lietuvos apsisprendimą - ĮSKAITANT NEPRIKLAUSOMĄ VALSTYBINGUMĄ".

Tarptautinio PEN Klubo kongreso Maderoje (Ispanijoje.Red.) vienbalsiai priimtoje rezoliucijoje "Dėl padėties Pabalyje" rašoma: "Mes su pagarba kreipiamės į prez. Gorbačiov'ą ir raginame jį užtikrinti demokratinius procesus LIETUVOJE, LATVIJOJE IR ESTIJOJE". Rezoliucijoje taip pat sakoma: "Su viltimi mes kreipiamės į konfliktuojančias puses nenulstamai ieškoti lanksaus humanistiško sprendimo, kuris sėkmingai apjungtų LIETUVOS, LATVIJOS ir ESTIJOS nepriklausomybės pripažinimą ir sykiu užtikrintų jų teritorijose gyvenančių tautinių mažumų teises".

/ bus daugiau /

KULTŪRINIS PUSLAPIS

Atsiųsta paminėti:

SIETYNAS. Kultūros leidinys. Nr.IX. Vilnius, 1990.

Leidinį renka ir tvarko Virginijus Gasiliūnas, Liudvikas Jakimavičius, Darius Kuolys, Gediminas Mikelaitis, Valdas Papievis. Viršelį piešė Sarūnas Leonavičius.

"NL" skaitytojai buvo jau keletą kartų supažindinti su šiuo originaliu leidiniu. Paskutinis - IX-tasis šiomis dienomis pasiekė ir šį kontinentą, atvykęs vienam iš jų redaktorių - Liudvikui Jakimavičiui.

Norintieji užsisakyti (4 numeriai per metus), gali kreiptis į "NL" Redakciją.

P A S I S A K O:

Nėra reikalo plačiau pasakoti apie padėtį Lietuvoje prieš keletą metų, kai kultūrinio ir politinio gyvenimo padangė vis ryškiau ėmė spalvintis bolševikinio saulėlydžio spalvomis. Tie dalykai išeivijoje buvo stebimi ir sekami su ne mažesniu dėmesiu negu Lietuvoje, todėl atskirai apie tai kalbėti būtų tuščias ir neprotingas darbas. Vienok, reiškiniai, vykę kultūroje, buvo paminėti ir itin komplikuoti. Dar daugiau čia išeivijoje paminavos ir neaiškumo paskleidžiama, kai interpretatoriaus plunksnos griebiasi nesenas "atvirtėlis" į "liberalus" R. Valatką /AKIRAČIAI nr.8/. Vieną kartą reikia aiškiai ir tiesiai pasakyti, kad garsusis "kreipimasis", kurio skeveldros barstomos ir į šitą žemyną, yra arba elementaraus politinio analfabetiškumo tvarinys, arba sąmoninga skaldymo akcija. Ir liūdniausia, kad istorija nieko nepamokė - ir vėl politikos avanscenon išlindo labiausiai suglumę arba sugluminti inteligentai.

Galima būtų daug ir plačiai kalbėti apie SAJŪDŽIO ištakas, apie procesus, pradėjusius klibinti ir trupinti bolševikinės mąstysenos ir gyvensenos gelžbetonį ir, be jokios abejonės, tektų išskirti dvi versmes, tekėjusias viena kryptimi, nors dažnuskai - menkai susietas. Tai - disidentinis pagrindis ir kultūrinė inteligentijs. Apie pirmuosius išeivijoje plačiau yra, tikriausiai, šnekęs pats Antanas Terleckas. Norėčiau keliais žodžiais užsiminti apie antruosius, nes ne tik Lietuvoje, bet ir čia tenka išgirsti, o ir spaudoje aptikti labai prieštaringų aiškinimų. Ilgesnį laiką dirbdamas SIETYNŲ leidinyje, turėjau daug progų pažinti ne tik kultūrinio gyvenimo fasadą, bet ir užkulius.

Pusę amžiaus prievartauta ir niekinta kultūra jau, regis, buvo beprandanti dorinius, etninius ir isto-

rinius orientyrus. Didžioji inteligentijos dalis, suvartyta groteskiškai kompromisų gardan, tik retkarčiais tyliai padūšaudama, kai niekas negirdi, rodės, vargu ar bepajėgs atsitiesti, atsikratyti baimės, negalios ir pažemintųjų kompleksų. Laimel, toje nykioje kultūros panoramoje ėmė ryškėti dar nepalūžusių jaunų žmonių generacija, užsidedusi veikti. Subliuško jau tapusios madingomis kalbos apie "prarastąją kartą", kaip grybai po lietaus, ėmė dygti etnografiniai ansambliai, paminklosaugos sąjūdis, būrėsi, organizavosi, rengė festivalius kompozitoriai, dailininkai, literatai, minties drąsa ir tiesumu gerokai pranokdami ir dažnai nugašindami savo pirmtakus, mėgstančius dabar skelbtis to spalvingo vykdymo pradininkais. (Būtų graudu, jei nebūtų juokinga, kai apie dorovę visu garsu į tautą kreipiasi tie, kurie prieš porą metų agitavo stoti į šlovintiausios pasaulio partijos gretas). Laimel, procesas plėtėsi ne tik į plotį, bet ir į gylį, jungdamas savin tą dalį vyresniosios kartos, kuri išsaugojo nesubjaurotą moralinį veidą.

Nežiūrint vyksmo vitališkumo, kultūros žmogų ir toliau smaugė senos, nukaršusios, bet dar stiprios ir agresyvios bolševikmečio struktūros: cenzūra, saugumas, glavlititas, "partkomo" visagalybė ir dar daugelis kitų, apie kurias vargu ar greit sužinosime.

Tokioje dviprasmiškoje padėtyje ir kilo mintis leisti visiškai nuo tų šlykštinių nepriklausomą kultūrinį - politinį leidinį, kuriame inteligentijs galėtų skelbti savo atvirą žodį, nebijodama, kad jis bus iškirptas ar suprofanuotas. Susibūrėme penketas jaunų filologų, visiškai pasitikinčių vienas kitu. Nesitikejome, kad likimas bus mums toks nuolankus - rodės, jei pavyks išleisti vieną kitą leidinio numerį, tai tikrai kažkiek laiko neteks vaikščioti senojo Vilniaus gatvėmis...Bet štai, prieš Jūsų akis ištraukos jau iš devintojo SIETYNŲ.

Naudodamasis gera proga, redakcijos vardu noriu padėkoti tautiečiams išeivijoje, kurių visokeriopą paramą ir dvasinį artumą dažnuskai jautėme stipriau negu kraštiečių.

Liudvikas Jakimavičius

° glavlititas - vyriausioji literatūros cenzūros įstaiga.

ATSAKYMAI Į "SIETYNŲ" ANKETĄ

Sigitas Geda

Nelabai norėčiau samprotauti, kaip penkių dešimčių socializmo patirtis veikia kitą žmogų. Per porą laisvės - nės spaudos metų tais klausimais jau labai daug prisėkėta. Ir dažniausiai, regisi, tokiu metodu: apie save ir savo patirtį kalbama labai nedaug (gal žmogus paprasčiausiai jos neturi, gal suinteresuotas nuslėpti). Spekuliatyviai samprotauti ir skelbti tiesą "iš kalno" visados yra lengviau, negu iškelti, tegul ir menką savo tiesos kibirkštėlę. Nesu ir joks filosofas, kad galėčiau daryti didelių, placius apibendrinimus.

Nelaisvės patirtis yra pati karčiausia, jinai ženklino mūsų gyvenimą nuo pat gimimo, tūnojo mummyse net mums patiems to nesuvokiant. Nemanau, kad dabar umai kas nors ėmė ir pasikeitė. Baisu, kai žmogus susitaiko su tokia nelaimė, priima kaip įprastinę. Viespaties jam de-vanotą dalią. Mūsų laikais tokia paziūra jau buvo giliai įleidusi šaknis daugelio žmonių sąmonėje. Ak, ir kitur žmonės nėra laisvi, ir ten jie susiduria su daugybe buitės ir būties rūpesčių, su neišsprendžiamais klausimais! Prisimenu, jau pertvarkos metais, grįžęs iš Japonijos, vieno pono dukters buvau užklaustas, kaip ten žmonės gyvena. Savo atlapasirdiškumo dėka ėmiau nuosirdžiai pasakoti, tol, kol jinai mane atsainiai nentraukė: "Bet ir ten gyvenimas turi savo tamsių pusių..." Taip jau mes buvome auklėjami, tegul tenai būna ir gražiausi dalykai, bet... Taip galėjoje pasiteisinti, kodėl gyvenam šiukšlynuose ir kirmėlynuose.

Skirtumas tas, kad viena yra žmogus gimęs ir augęs Japonijoje, kita - Rusijoje, trečia - Lenkijoje arba Lietuvoje. Tik vergas gali nesuvokti šitų niuansų.

Vieną mėnesį viso labo pagyvenęs Vakarų Berlyne supratau, kad net negras, neperseniausiai atklydęs į ten iš neišbrendamų Afrikos džiunglių, yra laisvesnis už mane, žmogų iš socialistinio rojaus. Mus ženklina ypatingu apleistis, prislėgtis, baimė, galop - į pačius kaulų čiulpus įsigėrusi melancholija, kaip galutinė visų šių savybių esencija.

O tas, mūsų akimis žiūrint, laukinis žmogėnas su savo vaikais laksto dviračiais apytūstėmis didmiesčio gatvėmis ir... švilpiniuoja. Lietuvos ir Afrikos situacija šiulaikiniame pasaulyje - ar nepasikartojto tomis dienomis, kai Namibija gavo nepriklausomybę? Ir - jokių desantininkų,

Zenčikaitei? Nejaugi ji būtų ką nors iškraipiusi?.. Nemanau nė kad kuris kitas NKVD užangažuotas tautietis būtų turėjęs faktų apie mano antitarybišką nusiteikimą.

Paskui porą dienų manęs nekviatė. Girdėjau, kad tas tartytojas susirgęs, išvykęs gydytis. Netrukus vėl buvau nuvestas į darymo kabinetą. Už stalo sėdėjo jau kitas kariškis. Paliepęs man sėsti ant tos pačios taburetės, naujasis tartytojas piktai pareikalavo:

- Na, Gustaini, pasakok apie savo antitarybinę veiklą!
- Neturiu ko pasakoti, - tvirtai atsakiau, - nes jokia antitarybine veikla aš neužsiiminėjau.

Tada jis paleido mano adresu šlykštų keiksmažodį ir išrėkė:

- Apie tavo antitarybinę veiklą jau ištisi tomiai prirašyti, o tu nenori pasakoti! Ar žinai, kur tu esi?
- Esu NKVD kalėjime.

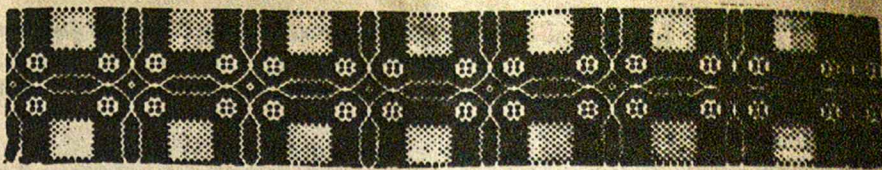
- Ne! Tu esi kontrrazvedkoje! Tai visai kas kita...

Čia patenka tik šnipai ir kitokie stambūs nusikaltėliai, ir niekas iš čia neišsina nepripažinęs. Ir tau kito kelio nėra, kaip tik viską prisipažinti, nes tik viską papasakojęs ir bausmę už nusikaltimus atlikęs, dar gali tikėtis laisvę išvysti...

Ir pradėjo man tartytojas pasakoti, kad aš jau seniai buvau atidžiai sekamas kaip stambaus kalibro nusikaltėlis, tarptautinis šnipas, sabotažo organizatorius, antitarybinis agitatorius ir t.t. Norėdamas mane dar labiau pritrenkti, jis ėmė detalizuoti:

- Nuo pat atvykimo į arklių tarybinį ūkį buvai labai uoliai sekamas. Užfiksuota viskas, ką tu kasdien darei,

su kuo susitikai, ką kalbėjai ir ką planavai. Užrašyta net ir tai, kaip tu kurią dieną nusilengvinai: kietai ar skystai. Tave jau seniai reikėjo paimti ir izoliuoti kaip liaudies prieša. Prieš keletą mėnesių pats buvau nuvykęs į Jabaganą. Tu nežinai, kad aš porą naktų praleidau po vienu stogu su tavim, vis tave stebėjau. Vieną naktį

jokios naktinės partijos, jokios ekonominės blokados!

Ar aš galėjau prieiti prie to negro ir pasigirti, kad esu vienas iš seniausių Europos tautų palikuonis, kad inusų folkloras labai unikalus, o kalba - artimiausia sanskritui? Nusispjaut jam ir visa tai, lietuviškai šnekant, ir daugiau nieko. Jis gyvena laisvame mieste, iš labo ryto perka apelsinus ir bananus, kai širdis geidžia, geria vokišką alų ar prancūzišką vyną, studijuoja kultūrologiją su kinais ir japonais.

Kas unikalu iš mūsų partitės - viskas iš kalėjimo, iš nevilties, iš negalios. Berods, Bucharaj mačiau rusų, greičiau kelių aukštų šulinį, į kurį būdavo įmetami čia užklydę neatsargūs europiečiai. Baisiausia gal ne tai, kad jie turėdavo gyvent po žeme, o tai, kad juos užleisdavo nykščio didumo persiškoms blakėmis... Didžiuma mūsų, mūsų tėvų ir senelių taip ir išmirė - tarp persiškų blakių ar sibirietišku moskitų. Tik nedidelė dalis išsigelbėjo, tie, kurie griebėsi maldos, filosofijos, žemės darbų ar poezijos. Tuo norėjau pasakyti, kad net ir nesėdėję jokiuose lageriuose, mes savo oda pajutome kaip galime išsigelbėti ir - taip bandėme gelbėtis. Ar mums pavyko, ar ne - tai jau kitas klausimas.

Kultūra, poezija, muzika, dailė ir filosofija daugeliui mano kolegų ir man pačiam, suvokusiam i kokią zuikių kilpą pakliuvom, buvo vienintelė išeitis. Tai visiškai nereikšė, kad mes atsiribojame nuo absurdiškos kasdienybės. Ne, mes tik bandėme ją apmąstyti. Pats mąstymas tokiu būdu virsta kasdiene duona, kreipia žmogaus akis nuo žemės ir dangų. Pirminė to mąstymo išvada gal buvo tai, kad aš pats (nemanau, kad tik aš) suvokiau, jog lietuviai ne pirmą kartą į tokią kilpą pakliuvę, jog didžioji mūsų kultūra, mūsų kultūros perlai yra išauginti vergovės. Su-pratau ir šį tą daugiau, pavyzdžiui, kad socializmas ir komunizmas yra lemtingos ir tragiškos žmonijos klaidos. Vakarų žmogus to nesuprato ir nesupras. Ateities kultūrą ir ateities žmogų ėmiau vaizduoti, kaip šitos tragiškos (iš mūsų pusės) ir laisvos (iš jų pusės) sintezė. F. Dostojevskis savo "Velniuose" seniai buvo išpranašavęs, kuo kvepia socialistinės idėjos, tačiau vargu, ar tuomet buvo galima numatyti, aprėpti jų mastą, erdvės lauką ir aukų skaičių.

Taigi, nelyg pelės, užsėistos po šluota, mes turėjome gintis ir ryžomės gintis, pasitelkdamie tiek, kiek mūsų jėgos leido, visą senąją Europą ir Azijos išmintį, vyresniųjų žmonių patirtį ir patarimus, gyvą jų pavyzdį. Dristu tvirtinti, kad pavergtųjų tautų patirtis dar pravers pasauliui. Kodėl? Todėl, kad mes ne iš snobizmo, o egzistenciškai išgyvenom ir senovės Indijos ir Kinijos, ir Japonijos, nekalbant apie rimtus Europos mąstytojus, skausmingą patirtį. Mes visur bandėme mesti gelbėjimo ratus, ieskoti kietesnės vietos mūsų inkarui išsikabinti. Ir lietuviška ar baltiška mitologija, apie kurią čia teiraujates,tebuvo vienas iš tokių inkarų. Beje, pirmieji į išmetę emigrantai, lietuviai, netekę savo žemės. Mes iš pradžių net nežinodami to spontaniškai atkartojome jų žingsnius. Tik vėliau baltų mitologija tapo mums sąmoningų žingsnių, pasaulėvoka ar pasaulėžiūra. Jeigu apie mitologiją taip galima pasakyti. Mat jinai yra toks daiktas, kuris norom nenorom gyvena mummyse, jį tik galima ignoruoti, neigti karikatūrinti, keisti kitomis, dienos mitologijomis, kurios ilgainiui pasirodo besą kičas. Tikroji mitologija yra universali visų tautų pasaulėžiūra. Akmuo visur yra akmuo, tik, kaip sakydavo mano bičiulis P. Repšys, man rūpi, kuo laikui bėgant tas akmuo apželia... Taip eglė yra visur yra eglė, tikta viena yra lietuviško mito Eglė Žalčio Karalienė, o kita - Kalėdų žvakutėmis nusagstyta eglutė. Priedo mitologija niekuo nenusileidžia Biblijai, baltų mitologija yra toks pat pirminių pasaulio gaivalų, pasaulio sukūrimo ar tapmo suvokimas. Taigi, baltiškų archetipų ieškojimas mums buvo sykių ir bėgimas, pasitraukimas nuo tradicinių klisių, įvaizdžių, formų ir stereotipų. Tai buvo maistas, kuris, kaip kad ir visi maistai, baigiasi, išilieja į bendrąjį, visuotinį pasaulio maistą. Šiuo atveju nebijau pasakyti, kad visa pasaulio kultūra yra maistas prieš Aukščiausiojo nustatytą tvarką, prieš gyvenimą ir mirtį, nebūtį ir išnykimą. Čia visų dramų pradžios ir pabaigos. Nei aš pats, nei mano karta nieko naujo neatrado. Tam tikrose aplinkybėse, laiko gniaužtu spaudžiama jinai tik savaip gelbėjosi, savomis, tuo pačiu ir savo protėvių akimis žvelgė į pasaulį.

Kitoje aplinkoje gal daugelis mūsų būtų tapę bažnytinės freskas, kūrę bažnytinę muziką, bet tai, kas padaryta, nuosirdžiai besidomint ikirikščioniškos Lietuvos kultūra, mano mintimis, turi unikalią vertę ir yra ... nemažiau krikščioniška.

visai po tavo langu aš ir šunį nušoviau. Manau, tai tu girdėjai ir išiminei...

Tiesa, praėjusi rudeni iš tikrųjų visai po mano kambario langu naktį buvo persautas šunelis. Rytojaus dieną sužinojau, kad tai padaręs kažkoks NKVD pareigūnas. Nemelavo jis man ir sakydamas, jog nakvojo po tuo pačiu stogu: mat, kitame to barako, kur gyvenom, gale buvo įrengta pora kambarių pravažiuojantiems svečiams. Jau neabejojau, kad tikrai jis, dabartinis mano tartytojas Filimonovas, jau tada apie mane suko. Bet gerai žinojau, kad nebuva šnipas, niekada neorganizavau sabotažo, negalėjau būti ir liaudies prieša. Todėl tvirtai laikiausi savo: jokia antitarybine veikla neužsiiminėjau, nieko apie ją papasakoti negaliu.

Mintys svarečiau: ką tartytojas laiko mano antitarybine veikla? Nejaugi tai, kad nepriklausomoje Lietuvoje bemaž penkerius metus buvau "Lietuvos aidą" vyriausiasis redaktorius? Šio fakto nenuslėpiau, kai buvo rašoma mano biografija. Anų laikų Lietuvos oficiozas, be abejo, nebuvo tarybinis, bet jis anaipol nebuvo ir antitarybinis, juo labiau, kad tais laikais Lietuva pabrėždavo savo gerus santykius su Tarybu Sąjunga. Aš nebuva marksistas ir, tik diplomatiniais sumetimais vadovaudamasis, leidau išspausdinti Lietuvos oficioze keletą korespondencijų apie Tarybų Sąjungą. Tie straipsniai, parašyti tenai oficialiai apsilankiusio Lietuvos žurnalisto dr. Poleskio, buvo labai palankūs Tarybų Sąjungai, ir už juos man teko išklausyti priekaištų, kam leidžias vyriausybės oficioze varyti komunistinę propagandą. Žinoma, niekas dėl to manęs nelaike veikiančiu komunistų naudai, bet negalėjo pavadinti ir antitarybininku. Taigi, ta mano veikla nebuvo nei anti tarybiška, nei protarybiška - aš veikiau Lietuvos naudai, kaip tada jos reikalus supratau. Iš Lietuvos ištremtas ir tremtyje įstatytas į labai griežtus rėmus, aš ir norėda-

/ nukelta į 5 psl...../

NEPRIKLAUSOMA LIETUVA

BE KALTĖS

Valentinas Gustainis

/ Autorius praleido 15 metų Sibire, tremtyje ir lageriuose. Spausdiname ištrauką iš neseniai Lietuvoje pasirodžiusios jo knygos. Red./

/ tęsinys /

Ant tartytojo stalo stovėjo telefono aparatas. Baigęs tardymą, jis surinkdavo kažkokį numerį ir pasakydavo: "Prislite vyvodnovo!" Kameroje atsileisdavo įtempti nervai, su draugais pasidalydavau tardymo išpūdžiais ir laukdavau, kas bus toliau.

Po poros savačių tartytojas man pareiškė:

- Jūs esate kaltinamas antitarybinę veikla, už kurią turėsite atsakyti pagal Baudžiamojo kodekso 58 straipsnį. Nuosirdžiai patariu jums nesisipirti ir viską prisipažinti, kad to prisipažinimo nereikėtų išgauti - jis pasakė "vy-mogat" - įvairiomis priemonėmis, nes tai ir pačiam tartytojui nelabai malonu, ir tardomajam labai nenaudinga.

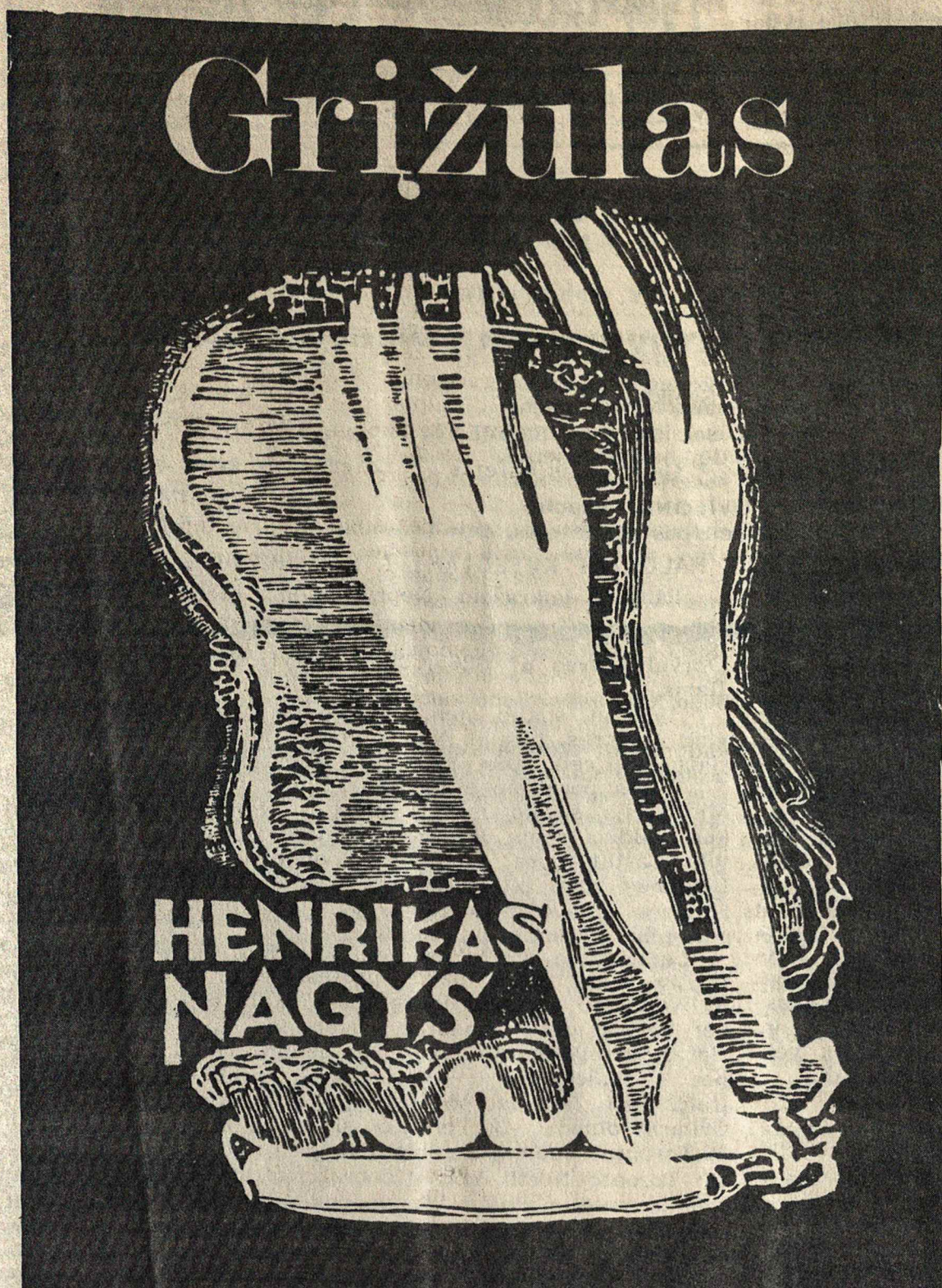
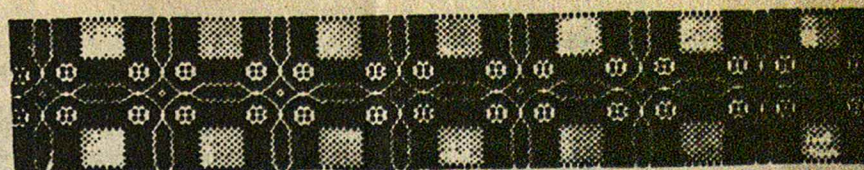
- Betgi, graždanin sledovatel, kadangi aš jokia antitarybine veikla niekad neužsiiminėjau, tai net ir norėdamas arba jūsų verčiamas, prisipažinti negalėsiu! - griežtai atkirtau.

- Yra medžiagos! - ramiai atsakė tartytojas. - Apsigalvokite!

- Tokios medžiagos negali būti nei žemėje, nei Mėnulyje! - pareiškiau kategoriškai. - Nebent jūs iš nieko kažką sukurtumėte!

Išgirdęs tokį kategorišką neigimą, tartytojas supyko ir pirmą kartą apkeikė mane baisiuoju keiksmu. Tas "apmavimas" įtikino, kad man ne juokais rengiama byla, kad jokie argumentai čia nieko nepadės. Bet kas čia būtų galėjęs mane apskusti, iš kur galėjo atsirasti ta kaltinamoji medžiaga, apie kurią kalba tartytojas? Nejaugi kaltinimui tiktų tai, ką aš apie save padiktuodavau Janei

4 psl.

Atsiųsta paminėti:

GRIŽULAS. Henrikas Nagys. Poezijos rinktinė. Išleido "Vaga", Vilnius, 1990. Knygoje panaudotos dailininko Telesforo Valiaus iliustracijos ir estampai. Rinkinį redagavo St. Budrytė, apipavidalino dail. V. Valius. Meninis redaktorius R. Orentas, techninė redaktorė B. Šlivinskienė, korektorė T. Ališkevičienė. Tiražas 10.000. Palydos žodį parašė poetas Sigitas Geda. 302 psl. Kanadoje gyvenančio lietuvių poeto H. Nagio poezijos knyga, paties autoriaus sudaryta iš emigracijoje išleistų rinkinių: "Eilėraščiai" (1946), "Lapkričio naktys" (1947), "Saulės laikrodžiai" (1952), "Mėlynas sniegas" (1960), "Broliai balti aitvarai" (1969), "Prisijaukinsiu sakalą" (1978).

.....atkelta iš 4 psl./

mas nebūčiau galėjęs jokia priesiska veikla užsiimti. Tačiau tardytojas Filimonovas keletą dienų iš eilės prisipyręs reikalavo papasakoti apie antitarybinę veiklą. Jau buvau bepradėdąs manyti, kad jokios kaltinamosios medžiagos prieš mane jie neturi ir tik bando ką nors išgauti.

Per keletą tardymo seansų nieko neišpešęs, tardytojas atsivertė tokią ploną aplanką, iš jo išsitraukė keletą nedidelių popieriukų ir vieną kitą garsiai perskaitė. Atpažinau, kad tai mano paties padiktuoti ir per Janę NKVD įteikti pranešimai apie Gustainį. Žinojau, kad jie man negali pakenkti, todėl patvirtinau, kad taip iš tikrųjų esu kalbėjęs. Paskui Filimonovas perskaitė porą kitaip skambančių ir man nežinomais kanalais jį pasiekusių pranešimų. Nustebau ir susirūpinau. Pirmiausia jis paklausė, kaip aš reagavęs, kai rajono karinis komisariatas šaukė jaunesnius tremtinius į Ust Kaną. Sakiausi neprisimenąs. Tada jis man priminė, kad apie tai aš kalbėjęs su viena moterimi ant tilčiuko prie darbininkų kooperatyvo durų. Iš tikrųjų! Tą dieną, kai keletas mūsų vyrų buvo iškviesti į rajono karinį komisariatą, sutikusi mane prie "rabkopo" durų Tamulaitienė paklausė:

- Na, sakykite, ponas Gustaini, ar turi jie teisę mūsų vyrus imti į kariuomenę?

- O kas jiems teisė? - atsakiau - Juk išvežti mus iš Lietuvos taip pat neturėjo teisės, bet ėmė ir išvežė!..

Nustebino mane ir kitas popieriukas, kuriame buvo užrašyta, kad aš su pašaipa atsiliepejęs apie Vandą Vasilevską ir jos organizuojamą Lenkijos kariuomenę. Prisiminiau, kad vieną kartą toji pati Tamulaitienė mane paklausė:

- Ponas Gustaini, kas gero girdėti iš politikos?

Kadangi ta moterelė vos bemokėjo rašyti ir prieš tai politika niekuomet nesidomėjo, tai jos pabrėžtas "iš politikos" mane privertė suklusti, ir atsakymą paverčiau juokais.

- Dabar yra didelė naujiena, - atsakiau jai, - atsirado tokia smarki lenkė Vanda Vasilevska, kuri ėmėsi organizuoti armiją iš lenkų tremtinių. Ta nauja armija greitai pasirodė, mušdama vokiečius nužygiuos į Berlyną, bus karo pabaiga!

Atsakymas, be abejo, buvo ironiškas. Nenorėjau, kad mane klausinėtų politikos reikaluose nieko nenuotokiant moteris. Kai ji dar kartą mane paklausė, kas gero politikoje, atsakiau jai tiesiai:

- Laikraščių negaunu, o plepalais netikiu, tai ir apie politiką nieko nežinau ir jūs manęs daugiau neklausinėkite!

Kaip tie pranešimai pateko į NKVD, taip ir nesužinojau. Galimas daiktas, Tamulaitienė buvo tik nesąmoningas sugabentų įrankis. Gerai atsiminiau, kad abudu kartu

U G N Y S

Pirmąjį žaibą tau dovanojo dievai Eladoj. Tu mokėjai laikyti smėlį, gėlę ir irklą. Jauną ugnį. Tavo ranka išbraižė akmenio sienoj

strėlę, medžiotoją, žvėrį. Iš mirusio medžio šokančią liepsną. Per nugaltę naktį ir vandenį lenktą valtį plukdei, Prometėjau, broli, namo.

Kedrų giria, nepažinusi gaisro, dainavo tau. Stiklas, dar neatskirtas nuo motinos savo - smilties, glostė tau pėdas. Krematoriumuose nedeginti kaulai.

tyro vandens plaunami, gulėjo balti ant kranto. Vėjai ir vandenys dar tebebuvo kraujo broliai. Tu jiems atvežei keistą, laukinę seserį.

Pavadink ją vardu ir palik. Mūsų rankos nemoka laikyti nei irklo, nei smėlio, nei žiedo. Nieko nemylti mūsų delnai: nei bangos, nei jaunos ugnies.

Dega mūsų nelaimių laužai vandenų ir naktų pakraštyj. Naktys auga, ir potvyniai užpila liepsną. Sudegino lengvą luotą dievai Eladoj.

su Tamulaitiene kalbėjomes vienodu, be jokių liudytojų, tad tų kaltinimų išsigyniau, ir tardytojas negalėjo jų įrašyti į bylą. Tada jis man perskaitė, kaip aš vieną šaltą naktį džiovykloj arpuojant grūdus per pertrauką aiškinau Gasucinai, kad Lietuvoje man buvo daug geriau gyventi, negu čia tremtyje. Ir dar pareiškė, kad tą pasikalbėjimą su Gasucina girdėjęs ir savo parašu patvirtinęs mano darbo porininkas Vladas Sartys, taigi, šisys išsiginti aš jau negalėsiąs. Bet tame Gasucinos pranešime nebuvo minima, kad aš ta pačia proga palyginau darbininkų ir kiaulių maistą. Galimas daiktas, tos frazės ji nenugirdo. Kadangi iš senų lagerininkų Medvedevo ir Barzdos žinojau, kad si tą vis vien teks prisipažinti, nusprendžiau šio kaltinimo neneigti ir netgi savo valia priminti tada mestą frazę, kad Lietuvoje kaulės geriau seriamos, negu čia valgo darbininkai. Tai išgirdęs tardytojas iš džiaugsmo patrynė rankas ir pareiškė:
- Įkrsėiu tau dešimt metų!
Tą vieną vienintelį mano prisipažinimą įrašęs į protokolą ir davęs pasirašyti, patenkintas tardytojas iškvietė išvedžiotąją. Vienas tardymo etapas buvo baigtas. Tardytojo žodžiais, dešimt metų laisvės atėmimo jau garantuota.

Kaip vėliau sužinojau, panašiai apkaltinama būdavo ir nemaža kitų tremtinių. Itin idomus kazusus atsitiko su mano senu bičiuliu Leonu Abaravičium, su kuriuo draugavau nuo 1912 metų. Jis 1941 metais su šeima ištremtas į Jakutiją. Ir tenai atsiritio tremtinių areštavimo ir apkaltinimo banga. Suėmė ir keletą mėnesių tardė ir mano draugą Leoną. Liudijančių prieš jį neatsirado, niekas ant jo blogo žodžio nebuvo pasakęs, tai bandyta kaltinamąją medžiagą sukurti čia pat, kalėjimo tardytojo kabinete. Tardytojai ėmė prisipyrę klausinėti, kur jam geriau gyventi: Lietuvoje ar Jakutijoje? L. Abaravičius atkakliai tvirtino, kad Jakutijoje jam geriau negu Lietuvoje, nesileido į jokias tardytojų provokacijas, tvirtai laikėsi savo, ir byla jam nebuvo sudaryta. Jeigu Abaravičius būtų tardytojui pasakęs, kad Lietuvoje buvę geriau negu tremtyje, jam tuoj pat būtų sudarę bylą pagal Bau-

" Sužinojęs, kad Lietuvoje išėina paties Henriko Nagio paruošta jo eilėraščių knyga, aš nejučiomis pagalvojau, jog š v e n t a yra diena tautai, kai į jos žemę sugrįžta poeto palaikai, bet d i d i yra diena, kai sugrįžta jo sukurtoji poezija.

Mano kartos žmonėms jo eilių atradimas prieš gerus 25 metus prilygo Sv. Evangelijos atradimui. "Mėlyno Sniego" melodijos veikė mus mistiškai ir magiškai, teikė jėgų gyventi ir kurti, o svarbiausia - žadino viltį, kad bet kokia nelaisvė ir pavergimas nėra amžini. Mes pamatėme lauką savajai kovai, gyvenimo mūsų lauką, kuriame grumiasi būtis ir nebūtis, Visad ir Niekados. Tai nežinomo lietuvių kareivio egzistencinės kovos ir meilės fleita ir fagotas. Kas nors pasakytų, kad tai mūsų Rembo ir mūsų Traklis, mūsų Vitmenas ir Ginsbergas, aš pridurčiau, kad tai pati Žemaitija, tolimi jos protėviai ir poeto vaikystės draugai, karo prievartų išblaškyti po visą žemelę. Mums grįžta jų skausmas ir jų nostalgija, jų klajonių šioj žemėj šiurpas ir neveltis, atradimų ir praradimų melodija. Visų balsus poetas sujungė į vieną, paliudydamas jų kančią ir jų stiprybę. Gal būtų tam, kad mes patys taptume stipresni, kad turėtume dar vieną tautinės gyvasties ir išlikimo garantą."

Sigitas G e d a

M Ė L Y N A S S N I E G A S

Seni pranašai tebevaikščioja ant baltų debesų: jų nekaltos pėdos šviečia kaip platina, nepalietusios žemės dulkių ir žemės žolės.

Mano žodžio skelbėjai atėjo per mėlyną rytmečio sniegą. Nepatekėjusi saulė gulėjo girių užuovėjoje. Garavo šaltinių vanduo.

Mano pranašų lūpom kalbėjo akmuo ir smėlis. Kalbėjo drumstas ir žydras žemės vanduo. Kalbėjo broliai ir seserys. Mano draugai.

Mes atradome savo žemę ir savo dangų. Mėlyną žemę. Mėlyną dangų. Mėlyną sniegą tarp kieto gruodo ir minkštų debesų.

Seni pranašai tebevaikšto baltais debesim.

T Ė V A S

Tėvas dabar ilgai sėdi nejudėdamas ir žiūri pro langą. Persodintas Kanados beržas linguoja tarp Ilinojaus vasarų kaitroje sudegusių smilgų. Gluosnių ilgį plaukai plaukstosi paukščių pilni. Tolimam horizonte - Čikagos dūmai.

Ar jo pavargusios akys mato dabar gimtojo kaimo spindinčią biržę, jaunystės draugus, besitaškančius Vaidmino sietuvoj, Dargio malūno liepų plačias viršūnes žaliuojančio Žemaičių dangaus pakrašty?

Netikėjom, tėve, kad taip abudu, tylūs kaip akmenys, numesti už tūkstančio mylių, žiūrėsime į tą patį svetimą gamtovaizdį ir matysime: tu - savo tolimą šiaurės kaimą, aš - savo niekad neatskrendantį baltą Arktikos sakalą.

M E T A M O R F O Z Ė

Nepasakyti žodžiai lyg akmenys sietuvų gelmėje. Nei žuvų šešėliai žali, nei jauna liauna lėlija nepabudina jų iš miego. Tiktai žiemų naktim, kai ant ledėjančio vandens krenta iš lėto sniegas, visa, kas nebeatrandama, visa, kas nepasakyta, nemirtingoje šiaurėje skamba ir švyti.

T Ė V I Š K Ė

Prietemoj tylos moterys stovi prie atviro lango: dengia pečius palaidi peleniniai plaukai. Ievų medžiai žydi ir žiūri į žydrą vandenį. Teka garuodama tėviškės upė lėta Vaidmena.

Tokia vėsi molinė asla pavargusioms kojoms. Pro lygų žiogų čirenimą prunkščia arkilai, panėrę snukius į tamsią ir tylią srovę. Dėdė niūniuoją dainą apie ievą ievužę.

Glosto gera ir gaivi migla mano veidą. Medžių melsvi siluetai grimzta į naktį. Pilkos moterys stovi ir tyli prie lango. Atsidusdami aidai už girių varpai.

džiarmojo kodekso 58 straipsnio 10 punktą: "voschvalenije žizni v buržuaznyh stranach i kleveta na žizn v Sovetskom Sojuze"...

Nesitenkindama tuo, kad prisipažinimo pakako bylai sudaryti ir nuteisti mane dešimčiai metų, tardytojas labai norejo padaryti ją dar svaresnę. Jam itin rūpėjo mano byloje kaip nors rasti siūlą, kuris leistų ir daugiau "kaltininkų" išsifruoti ir jiems bylas sudaryti. Tardytojams buvo labai svarbu sudaryti grupines bylas. Taigi, vėl išsiaukęs mane į tardymo kabinetą, Filimonovas pareiškė:

- Ką čia tu prisipažinai, tai grynai niekai, tai stačiai... - čia jis pavartojo vieną iš riebių žodelių, kuriuos labai mėgo. - Aš ir be tavęs žinau, kad Lietuvoje tau buvo geriau negu tremtyje. Tenai tu išnaudojai darbo žmones, tukai jų prakaitu ir krauju. Užtenka tik dirstelėti į tavo fotografiją, koks tu tenai buvai! - Tardytojas žvilgtelėjo į mano žurnalisto pažymėjimą, išduotą Paryžiuje. Iš nuotraukos tikrai žvelgė gana apkūnus vyriškis. - Apie tavo nusikaltimus mes turime daug svarbesnės medžiagos, yra dokumentų, rodančių tavo užsiiminėjus sabotazu. Priek!

Priėjau prie tardytojo stalo, ir jis pakišo man kažkokį brėžinį. Iš pradžių net nesusigaudžiau, kas tai.

- Argi nematai, kad tai Jabagano tarybinio ūkio statybos cechą? - piktai paklausė jis.

Išsiūrėjęs pamačiau, kad tai tikrai to statybos cecho planas, smulkus ir gana tikslus: lentpjūvė, inalinės, stalių dirbtuvė, sandėlys - viskas savo vietoje. Tardytojas vėl pakišo kitą, mažesni popieriuką, kuriame išsiūrėjau nubraižytą apvalųjį pjūklą ir labai buikai nutekintą kirvį.

- O čia kas? - paklausė jis.
- Kruglaja pila į topor, - atsakiau.
- Ar matai, kaip blogai išgalastas diskinis pjūklas ir koks bukas šis kirvis? Ar tu žinai, kas pjūklus galanda?
- Paprastai juos galanda šileika, - atsakiau nieko nesuvokdamas.

/ bus daugiau /
5 psl.

Dail. Alfonsas Dargis prie savo paveikslų "Aš esu laimingas" ir "Aš tave prisimenu".
Nuotr.: S. Varankos

LIETUVIO DAILININKO ABSTRAKTŲ PARODA TORONTE

Stepas Varanka

Toronto Parapijos visuomeninis skyrius, vadovaujamas L. Nekrošienės, surengė š.m. rugsėjo mėn. 22-23 d.d., gyvenančio Vokietijoje dailininko, dekoratoriaus Alfonso Dargio atsiųstus paveikslus, ne konkrečių objektų paveikslų vadinamų abstraktinių, parodą Priskėlimo Parapijos salėje.

Parodos atidarymą pradėjo 4 val.p.p. skyriaus pirmininkė Nekrošienė, pakviesdama rašytoją Jurgį Jankų supažindinti atsiųstus dalyvius su dail. Alfonso Dargio ne lengvu mokslo keliu, kuriame jis nevisada iš gražios ir malonios realybės perėjo į abstraktinį pasaulį. Abstraktas ne visiems yra suprantamas, tačiau menininkui-dailininkui tai beribis formų ir spalvų pasaulis.

Alfonsas Dargis, gimė Lietuvoje 1909 metais. Baigė Kauno Meno Mokyklą 1936 m., gilino studijas ir dekoracijų meną Vienoje, Austrijoje.

Vokietijoje dirbo teatrų dekoratoriumi Berlyne, Hanoveryje, Eisenbache, Göttinge ir kituose miestuose. Emigracijai prasidėjus, atvyko į JAV 1951 metais.

Amerikoje daugiau laiko paskyrė savo pamėgtam abstrakto menui. 1961 m. Rochesterio New Yorko Universitetas paskyrė dail. Dargiui Lil-

lian Fairchild premiją - apdovanojimą.

Dail. Dargis su savo paveikslų parodomis dalyvavo Latvijoje, Estijoje, Vokietijoje, Austrijoje, Italijoje, JAV, Turkijoje, Pakistane ir kitose valstybėse. Jo paveikslų galima užtikti New Yorko, Rochesterio, Philadelphia, Austrijoje Vienos ir kituose muziejuose.

Paskutiniu metu dail. Dargis persikėlė į Vokietiją, prie žmonos tėviškės. Parodos atidarymo proga L. Nekrošienė supažindino su atvykusia ir parodą su dail. Dargiu ir jo žmona.

Parodoje buvo iškabinti 43 ryškių, ugningų spalvų paveikslai. Ant stalų, prie įėjimo išdėliotos kai kurių paveikslų neįremitos reprodukcijos, kurias lankytojai galėjo įsigyti, pradedant nuo \$ 30 ir daugiau. Paveikslų kainos nuo \$ 175 - \$ 1.200.

Parodos atidaryme dalyvavo nepilnas 100 kvietinių svečių. Po supažindinimo su dail. Dargiu, jis nuoširdžiai padėkojo rengėjams už jo parodos surengimą Toronte.

Dalyviai, apžiūrėdami spalvingus paveikslus, vertindami bei kritikuodami diskutuodami, vaišinosi rengėjų paruošta kavute, arbata ir pyragaičiais bei tortais.

Parodos organizatoriams priklauso padėka

už gerai atliktą darbą, suteikiant progą susipažinti su dailininko abstraktiniu meno pasauliu, kur viename paveiksle vaizduojamas suabstraktintas žmogaus pavidalas su anglišku užrašu "Aš esu laimingas" gal būt, reiškiantis ir dailininko Dargio nuotaiką parodoje Toronte.

● L. GIRINIS-NORVAIŠA, po sėkmingos operacijos, grįžo į namus ir sveiksta žmonos Vandos priežiūroje.

● ANTANAS FIRAVIČIUS virš 20 metų išbuvo Tautos Fondo atstovu Kanadoje. Jis vadovavo aukų rinkimui

kaip Toronto ir Kanados atstovybės pirmininkas. Dažnai ir savo lėšomis lankydavo daugelį Kanados vietovių, Lietuvos reikalais besirūpindamas.

Sunegalavus sveikatai, pasitraukė į pensiją. Jam, pareigingam lietuvui ir uoliam Tautos Fondo darbuotojui, artimieji rengia pagerbimą LIETUVIŲ NAMUOSE š.m. lapkričio mėn. 17 d., šeštadienį. Dalyvaus VLIK'o pirmininkas dr. K. Bobelis ir eilė kitų veikėjų.

"LABDAROS" FONDO LIETUVIŲ SLAUGOS NAMŲ KOMITETO ATSIŠAUKIMAS

Mieli Tautiečiai,

Į Jus kreipėmės š.m. rugpjūčio 22 d. "Nepriklausomaj Lietuvoje" ir "Tėviškės Žiburiuose" dėkodami už paramą. Šis atsišaukimas yra parašytas, remiantis Slaugos Namų rėmėjų nutarimu, skelbti Lešų Telkimo Vajų. Nutarimas priimtas rugsėjo 27 d., 1990 m. susirinkime, Toronto Lietuvių Namuose.

Praeitis

Slaugos Namų idėja buvo iškelta į viešumą kovo mėn. 3 d., 1983 m. Lietuvių Namams parašius laišką tuometiniam konservatorių Sveikatos Ministeriui Larry Grossman Q.C., paremiant Lietuvių Pensininkų Klubą prašymą statyti Slaugos Namus Toronte. Tiesioginė veikla prasidėjo sausio mėnesį, 1986 m. su architekto Frank Nicol raportu ir liepos 14 d., 1986 m. advokato David Smith, Q.C. pasamdymu. Nuo to laiko visi reikalai sukosi apie Lietuvių Namų auto aikštės zonas pakeitimą iš "rezidencinės" į "rezidencinę-komercinę". Pakeitimas buvo svarstomas įvairiose Toronto Miesto Valdybos istaigose: Department of Public Works, Planning and Development Department, Land Use Committee ir, pagaliau, dėl kaimyno skundo nuėjo į Ontario Municipal Board (OMB). Ten išlaukus metus laiko, liepos 13-14 d., 1989 m. OMB advokatai, po viešo apklausinėjimo, atmetė kaimyno skundą ir pakeitė zoną, kaip buvo prašyta. Praktiškai, zonas pakeitimas reiškė leidimą apgyvendinti pastate virš 100 asmenų ir, svarbiausia, paskirti vieną pastato aukštą komerciniams reikalsams - nuomojamoms patalpoms.

Sprendžiant automobilių aikštės trūkumą pastačius namus, spalio mėn. 1987 m. buvo nupirkta pieva skersai

LAIKRAŠČIO

Nepriklausoma Lietuva

50 Metų Sukakčiai PAMINETI

SPAUDOS VAKARAS

ĮVYKS Š.M. SPALIO MĖN. 27 d. 6 val. v.

TORONTO LIETUVIŲ NAMŲ Didžiojoje Salėje

PROGRAMOJE: ● Sveikinimai;

● Sol. MARIJA BILDINĖ, akomp. JONAS GOVĖDAS.

* Karšta vakarienė * Gaivinantis bufetas * Loterija ir kitos įvairybės

* Gros muz. V. POVILONIO Kapela. ĮĖJIMAS: \$ 6.-

Bilietai gaunami pas platintojus, tel: 763-3080 ir prie įėjimo.

VISI MALONIAI KVIEČIAMI ATSLANKYTI!

RENGIA laikraščio "Nepriklausoma Lietuva" Rėmėjai.

Dorval gatvės už \$265,000 pastatyti 26-iems automobiliams.

1989 m. spalio mėn. pasirašė sutartį su Arbor Living Centres, būsimu Namų profesionaliais administratoriais, kaip reikalauja Sveikatos Ministerijos.

Prieš porą mėnesių, liepos 24 d., Ontario Sveikatos Ministerija sutiko išduoti Slaugos Namų leidimą, pagal kurį valdžia rems 60-ties gyventojų išlaikymą (mūsų lėšomis pastatytuose namuose), padengdama 60% išlaidų. Leidimas buvo pažadėtas, remiantis š.m. vasario 15 d. Labdaros Fondo pasiūlymu - 31 puslapio disertacija ir 36 puslapių paremiųjų laišku.

Lemtingose varžybose dėl leidimo, pakeitus žemės sklypo zoną, pasamdžius profesionalių administratorių ir, Komiteto nariams energingai reikalą reprezentuojant, per keletą metų Labdaros pasiūlymas buvo dosniai įvertintas, suteikiant 60 lovų. Dėl bendro vaizdo: kitos grupės - skaitlingos ir turtingos - ukrainiečių, kiniečių, italų, gavo taip pat po 60 lovų. Kitos grupės gavo: Grimsby-olandų -30; Toronto slovėnų-30; Toronto estų-32; Toronto suomių-34; Virgil/Niagara vokiečių-menonitų-36; Toronto North York General Hospital (armėnų, jamaikiečių, musulmonų ir p. amerikiečių) po 40; Cornwall Mohawk indėnų - 50; Mississauga korėjiečių - 50; Toronto graikų 58. Po 20 lovų priedą dar gaus ukrainiečiai, kiniečiai ir graikai, jei išpildys tam tikras Ministerijos sąlygas.

Dabartis

Toronto Miesto Teisės Departamentas dabar antrą kartą praveda Slaugos Namų "By-Law", nes pirmą kartą tas "By-Law" buvo sukludytas kaimyno, nusiuntusio mus į OMB.

Neseniai Sveikatos Ministerė Elinor Caplan atsiuntė laišką su sąlygomis, iš kurių svarbesnės yra šios:

* Iki rugpjūčio 31 d., 1991 m. sukelti reikalingus finansus statybai

* Iki rugpjūčio 31 d., 1992 užbaigti pastatą Ministerijos inspekcijai.

Iki šiol Slaugos Namų Komitetas dirbo netrukdydamas visuomenės, nes nebuvo aišku, ar iš viso leidimas bus gautas. Tačiau dabar, užbaigus leidimų gavimo procedūrą ir skaitant Ministerijos, laiko atžvilgiu skubotas, sąlygas, kreipiamės į lietuvišką visuomenę: individualius asmenis, šeimas, parapijas, kredito kooperatyvus ir pajėgias organizacijas, prašydami finansinės pagalbos.

Štai kodėl ta pagalba yra reikalinga: pagal pvairšutinį vieno architekto kalkuliaciją-pastatas (be žemės sklypo) kainuotų 6 mil. dolerių. Didžioji auto aikštė, ant kurios stovėtų pastatas, kainuotų 1.3 mil. dolerių. Pastato išlaidos turi būti padengtos iš surinktų aukų ir ilgalaičių paskolų. Prie statybos išlaidų reikia pridėti ir profesionalų atlyginimą už brėžinių ir specifikacijų paruošimą ir statybos priežiūrą.

Ieškant paskolų, keliamas pirmas klausimas "Kiek turite pagrindinio kapitalo - Equity?". Šiuo momentu atsakymas būtų "Turime žemės sklypą ir \$180.000". Aišku, to neužtenka statybos pradžiai. Žinant, kad vyksta ir kiti vajai, vis dėlto, savo prašymo negalime atidėlioti, nes laikas nedirba mūsų bendruomenės naudai.

Remiantis šiais motyvais, skelbiame Lešų Telkimo Vajų ir prašome prisidėti savo aukomis.

Kad atsisotume ant saugaus pagrindo, FONDAS turi surinkti 2 mil. dolerių prieš užtraukiant ilgalaičių paskolas ir pradedant statybą. Už paaukotą pinigų sumą, atėjus mokesčių laikui, bus išduodami oficialūs pakvitavimai.

/nukelta į 7 psl...../

DAUGINIS

DRAUDA - INSURANCE

Walter V. Dauginis Insurance Broker Limited,

1613 Bloor St. West, Toronto, Ont. M6P 1A6

Dauginis - telefonai (416) 533-1121 (416) 822-8480

* GAISRO * AUTOMOBILIŲ * ATSAKOMYBĖS *

* GYVYBĖS * KOMERCINĖ *

Patarnavimas - greitas ir tikslus!

JEIGU GERI IR GALI GERTI - TAVO REIKALAS

JEIGU NORI NUSTOTI - MŪSŲ!

ATEIK Į LIETUVIŲ A.A. (Alcoholics Anonymous)

GRUPĖS SUSIRINKIMĄ. SUSIRENKAME KIEKVIENĄ

PENKTADIENĮ IŠGANYTOJO PARAPIJOS SALĖJE.

(Skersai gatvės nuo pensininkų namų, 1610

Bloor St. West, kampas Indian Rd.) 7:30 val. v.

SKAMBINKITE Tel.: 487-5591

NEPRIKLAUSOMA LIETUVA

PARAMA

LIETUVIŲ KREDITO KOOPERATYVAS

MOKA:

- 10 % už 90 dienų term. indėlius
- 10 1/4 % už 6 mėn. term. indėlius
- 10 1/2 % už 1 m. term. indėlius
- 10 3/4 % už 2 m. term. indėlius
- 10 1/4 % už 3 m. term. indėlius
- 11 % už 1 m. GIC mėn. palūk.
- 11 1/2 % už 1 m. GIC invest. pažym.
- 11 1/4 % už 2 m. GIC invest. pažym.
- 11 1/2 % už 3 m. GIC invest. pažym.
- 9 1/2 % už RRSP ir RRIF ind. (variable rate)
- 11 1/2 % už RRSP ir RRIF 1 m. term. ind
- 11 1/4 % už RRSP ir RRIF 2 m. term. ind
- 11 1/4 % už RRSP ir RRIF 3 m. term. ind
- 9 1/2 % už namų planą - OHOSP (v.r.)
- 8 1/2 % už taupymo sąskaitą
- 10 % kasd. pal. sąsk. virš 10.000
- 7 % už kasd. pal. čekių sąsk.

IMA:

- už asmenines paskolas nuo... 13 1/2 %
- už nekilnojamo turto paskolas (mortgages): su nekeičiamu nuosimčiu (fixed rate)
- 1 metų 13 1/2 %
- 2 metų 13 1/2 %
- 3 metų 13 1/2 %
- su keičiamu nuosimčiu 1, 2 ar 3 metų... 13 % (variable rate)
- Asmenines paskolas duodame iki \$65,000 ir mortgičius iki 75% (kainoto turto. Kitos paskolos: (Line of Credit) ir antrieji mortgičiai.

AKTYVAI VIRŠ 77 MILIJONŲ DOLERIŲ

Visų namų gyvybė apdrausta santaupų dydžiu, bet ne daugiau \$2,000. Asmeninės paskolos mirties atveju apdraustos iki \$15,000. Nemo-kamas čekių ir sąskaitų patarnavimas. Gaunama piniginių perlaidos, kelionės čekiai (American Express).

KASOS VALANDOS: pirmadieniais, antradieniais ir trečiadieniais - nuo 9.30 v. ryto iki 3.30 v. po pietų; ketvirtadieniais ir penktadieniais - nuo 9.30 v. ryto iki 8 v. vakaro; šeštadieniais - nuo 9 v. ryto iki 1 v. po pietų

BŪSTINĖ: Lietuvių namai -

1573 Bloor Street West, Toronto, Ontario M6P 1A6

TELEFONAS: 532-1149

PRISIKĖLIMO PARAPIJOS KREDITO KOOPERATYVAS

999 College St. Toronto, Ontario M6H 1A8

Telefonai: (416) 532-3400 ir 532-3414

KASOS VALANDOS: Pirmadieniais, antradieniais ir trečiadieniais - nuo 9.30 v. ryto iki 3.30 v.p.p.; ketvirtadieniais ir penktadieniais - nuo 9.30 v. ryto iki 8.00 v.v.; šeštadieniais - nuo 9.00 v. ryto iki 1.00 p.p.; sekmadieniais nuo 9.00 v. ryto iki 12.30 v.p.p. SKYRIUS ANAPILYJE: Sekmadieniais nuo 9.30 v. ryto iki 1.00 v.p.p.

MOKA UŽ:

- 90-179 d. term. ind. 10 %
- 180-185 d. term. ind. 10 1/4 %
- 1 metų term. indėlius 10 1/2 %
- 2 metų term. indėlius 10 3/4 %
- 3 metų term. indėlius 10 1/4 %
- 1 metų GIC-met. palūk. ... 11 1/2 %
- 2 metų GIC-met. palūk. ... 11 1/4 %
- 3 metų GIC-met. palūk. ... 11 1/4 %
- 1 metų GIC-mėn. palūk. ... 11 %
- RRSP, RRIF ir OHOSP.... 9 1/2 %
- RRSP ir RRIF-1 m. term. ind. 11 1/2 %
- RRSP ir RRIF-2 m. term. ind. 11 1/4 %
- RRSP ir RRIF-3 m. term. ind. 11 1/4 %
- Taupomąją sąskaitą 8 1/2 %
- Kasd. pal. taupymo sąsk.. 9 1/2 %
- Kasd. pal. čekių sąsk.iki... 5 1/4 %

Duodame asmenines paskolas iki \$50,000 ir mortgičius iki 75% (kainoto turto vertės. Parduodame pinigines perlaidas (money orders) ir kelionių čekius (traveler's cheques). Nėmame mokesčio už išrašytus čekius bei apmokamas (vairias sąskaitas.

AKTYVAI VIRŠ 45 MILIJONŲ DOLERIŲ

Mūsų tikslas - ne pelnas, bet sąžiningas patarnavimas

Karla ir Darius
ČUPLINSKAI
su savo tėvais
vestuvių dieną,
kviesliui
ir jo žirgų
pasiruošus
sušaukti
svečius
puotai ir šokiams.

/.....atkelta iš 6 psl./
Ateitis

Baigiant šį atsišaukimą, atkreipiame Jūsų dėmesį į nuolat ir ateities kelią. Mūsų neskattingai Ontario bendruomenei niekas lengvai nepasidare. O šis projektas bus pats didžiausias, atsižvelgiant į išlaidas ir bendrą ekonominę padėtį. Tačiau, pasitikėdami Dievo pagalba ir patys savimi, nugalėsime ir šią kliūtį. Svarbiausia, kad Slaugos Namai yra tiek pat reikalingi, kiek yra reikalingos ir kitos mūsų sukurto institucijos.

Komitetas jau seniai siekia Slaugos Namų realizavimo. Leidimo gavimą iš Sveikatos Ministerijos galime palyginti su vienkartinio loterijos laimėjimu. Bet Ministerijai pastatius skubotas sąlygas, negalime toliau likti tik stebėtojais. Turime prisidėti auka ir darbu prie bendro tikslo: "LIETUVIŲ SLAUGOS NAMŲ!"

J. V. Šimkus,
Slaugos Namų K-to Pirmininkas
R. Strimaitis,
LABDARA Fondo Pirmininkas.

TAUTA YRA TADA ŽUVUSI, KAI JI PATI SAVĖS IŠSIŽA-
DA. JOKIOS KITOS PAJĖGOS JOS SUŽLUGDYTI NĖGALI
Dr. G. Valančius

• JONUI LEKNICKUI mi-
rus, "Nepriklausomai Lietu-
vai" paaukojo \$20 - Juozas
Gražys.
Nuoširdžiai dėkojame. NL

TAUTOS ŠVENTĖ MONTREALYJE

Kaip jau buvo minėta, Montrealis, dėka D.L.K. MIN-
DAUGO Šaulių Kuopos, ir šiemet paminėjo Tautos
Šventę. Buvo suorganizuo-
tas ypač įdomus mineji-
as, pasikviečiant nesenai
Montrealyje apsigyvenusį
dr. Donaldą Gedriką, ekolo-
gą, o meninei daliai - be-
vešintį "Armonikos" vedėją
A. Liupkevičių su 2 dukrom,
talkingant torontiečiui V. Pe-
čiuliui.

Mišiose dalyvavo tradi-
cinės 8 organizacijų vėlia-
vos, gražų pamokslą pasakė
Tėv. kun. J. Kubilius, SJ, ypa-
tingai gražiai giedojo mūsų
AV P-jos choras, dir. A. Stan-
kevičiui.

Dr. D. Gedrikas konkre-
čiais pavyzdžiais nušvietė
studijų kelią ir komunisti-
nės biurokratijos daromas kauskienę, p. Kirstukienę
kliūtis profesiniam darbui. ir talka.

Pilną koncertinę programą
atliko svečiai, talkininkau-
jant ir V. Pečiulio penkia-
metei dukrelei Vilijai, kuri
jau rodė gražų muzikalumą,
gerą atmintį ir narsią laiky-
seną. Viešnagės proga A.
Liupkevičius sukūrė melodi-
ją J. Šiaučiuo posmams
ir taip pagrojo-padainavo
visi naujausią dainą.

P A D Ė K A

LIETUVOS ETNOKULTŪROS DRAUGIJA, LAT-
VIJOS Folkloro Asociacija ir ESTIJOS Folkloro Aso-
ciacija susijungė į bendrą folkloro asociaciją BALTI-
CA. Jau kelinti metai buvo dedamos didelės pastangos,
kad galėtų ši asociacija įstoti į tarptautinę folkloro
festivalių organizaciją prie UNESCO-CIOFF.

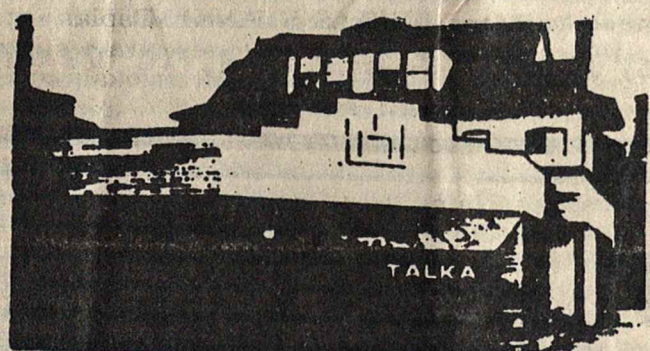
Pagaliam, 1990 m. rugsejo mėn. 29 dieną Que-
bec'o mieste, Kanadoje, vyksiamame CIOFF'o Pasauli-
niame Kongrese, skirtame CIOFF 20- mečiui, BALTI-
JOS ŠALYS VIENBALSAI BUVO PRIIMTOS Į ASOCI-
ATYVINIUS NARIUS. Tai pirmasis viešas trijų vals-
tybių pripažinimas.

Labai norėčiau padėkoti Montrealio lietuvių
bendruomenei, Lietuvių Tautodailės Instituto Toronto
skyriui, Montrealio Ansamblių iš Lietuvos Koncertų
Rengimo Komitetui, "Vaivorykštės" grupei, gerbia-
miems p.p. R.P. Brikiams, R.J. Piečiai, S.A. Staš-
kevičiams, M.H. Dauderiams, B.H. Nagiams ir kt., pa-
dėjusiems ir globojusiems mane šią sunkią ir atsakin-
gą savaitę. AČIŲ! Dirbkime ir toliau visi kartu LIE-
TUVOS labui.

Su pagarba
Aldona Ragevičienė,
CIOFF Asociacijos narė

Vienintelis lietuvių bankelis Kanadoje

įsikūręs nuosavuose namuose -

HAMILTONO KREDITO KOOPRATYVAS
„TALKA“

830 Main Street East, Hamilton, Ontario L8M 1L6
Tel. 544-7125

AKTYVAI PER 32 MILIJONUS DOLERIU

MOKAME UŽ:

kasd. pal. čekių sąsk. iki ... 9%
santūpas 8.5%
kasd. pal. taupymo s-ta 8%
90 dienų indėlius 11%
1 m. term. indėlius 13%
1 m. term. ind. mėn. pal. 12.5%
3 m. term. indėlius 12%
RRSP ir RRIF (pensijos) 9%
RRSP ir RRIF 1 m. 13%
RRSP ind. 3 m. 12%

IMAME UŽ:

asmenines paskolas 17%
nekiln. turto oask. 1 m. 14%
nekiln. turto pask. 2 m. 14.5%
Nemokamas čekių ir sąskaitų
apmokėjimo patarnavimas.
Nemokama narių gyvybės
drauda pagal santūpų
dydį iki \$2.000 ir
asmeninių paskolų
drauda iki \$25.000.

DARBO VALANDOS: pirmadieniais, antradieniais ir ketvirtadieniais -
nuo 10 v. ryto iki 5 v. p.p., trečiadieniais - nuo 10 v. r. iki 1 val. p.p.;
penktadieniais - nuo 10 val. ryto iki 7 val. vakaro. Liepos-rugpjūčio
mėnesiais uždaryta.

Netikėtai mirus

A + A

PRANUI BULKAI,

jo šeimą nuoširdžiai užjaučia ir
kartu liūdi -

Sušinskų šeima

A + A

PRANUI BULKAI

netikėtai mirus, Jo žmoną STASĘ, vaikus
ALGĮ, VYTAUTĄ, REGINĄ ir vaikaičius
nuoširdžiai užjaučiame ir kartu liūdime -

P. ir M. Kazlauskai

MALONIAI KVIEČIAME ATSLANKYTI Į

Šv. KAZIMIERO parapijos

3426 PARTHENAIS ST.

RUOŠIAMUS RUDENS SEZONO ARBA

GRYBŲ PIETUS

1990 m. SPALIO mėn 21 d. 1 val.

ĮĖJIMAS - \$12.50.

PARAPIJOS KOMITETAS

Gerbiame "NL" rėmėjui, ilgamečiui skaitytojui

A + A

JONUI LEKNICKUI
mirus,

Jo dukterį JULIJĄ ir jos šeimą nuoširdžiai
užjaučia - "NL" VALDYBA, REDAKCIJA
ir DARBUOTOJAI

LAIDOJIMO ĮSTAIGA

FUNERAL HOME

J.F. WILSON & SONS Inc.

123 Maple Blv., 5784 Verdun Av.

Chateauguy, Que. Verdun, Que.

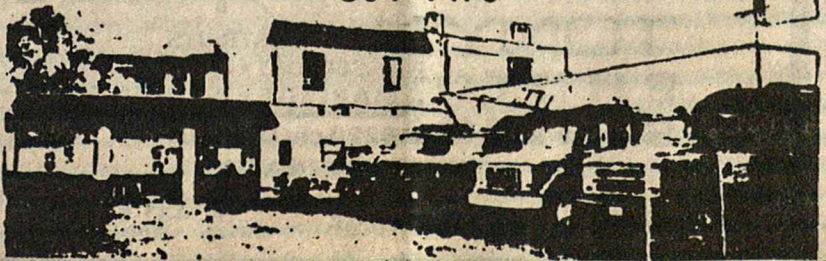
Tel: 691-4763 * Tel: 767-9956

MODERNIOS KOPLYČIOS

**GUY
RICHARD**
ROOFER - COUVREUR
7725 George LaSalle

Geriausias patarėjas ir darbe atlikėjas stogdengys
GUY RICHARD, kuris jau seniai lietuviams patarnauja.
Darbą atlieka sąžiningai ir prieinamomis kainomis.
Stogo dengimui ar taisymui skambinkite tel.

364-1470

Dino

VALYKLA
SPECIALYBĖS:

- BATŲ TAISYMAS
- DRABUŽIŲ PERSIUOVIMAS
- ADYMAS AUDIMU
- MARŠKINIŲ SKALBIMAS
- UŽUOLAIŲ VALYMAS
- SAUGOJIMAS (STORAGE)
- ZOMŠAS

495-90e AVENUE, LaSalle
365-1143

7061 A CENTRALE, LaSalle
365-7146

2966 ALLARD, Ville Emard
766-2667

MIRUSIEJI:

● **BULKA PRANAS**, 68 m. amžiaus mirė spalio mėn. 9 d. Liko žmona Stasė, duktė Regina, sūnūs Algis ir Vytautas, 4 vaikaičiai ir sesuo Ona.

Po apeigų AV P-jos bažnyčioje, pervežtas į Lietuvių Šv. Jono Kapinės Mississauga, Ont.

● **LEKNICKAS JONAS**, 101 m. amžiaus, mirė slaugos namuose. Liko duktė Julija su šeima, vaikaičiai ir provaikaitė. Ištikimas "NL" skaitytojas nuo pat I-ojo numerio, kol sveikata leido. Taip pat buvo nuoširdus talkininkas ir rėmėjas. Palaidotas iš AV P-jos bažnyčios Cote des Neiges kapinėse. Užuojauta mirusiųjų artimiesiems.

● **ŠV. KAZIMIERO** P-ja maloniai kviečia į Rudens Sezono-Grybų-PIETUS š.m. spalio mėn. 21 d., 1 val. Parapijos salėje. Įėjimas - \$12.50.

● **ŠV. KAZIMIERO** P-jos "Auksinis Ratelis" vėl pradeda reguliariai susirinkti ketvirtadieniais.

● **KAROLINAI OTTAITEI**, ruošiantis vedyboms, buvo suruoštas šaunus mergvakaris jos tėvų namuose ir Kristinos Kličiūtės rezidencijoje. Karolina buvo apjuosta tautine juosta ir apdovanota gražiomis dovanomis.

● **E. PAUNKSNIENĖ**, nuoširdi "NL" skaitytoja ir rėmėja buvo operuota 2 kartus, sunegalavus kojos gysloms.

ŠAUNIOS VESTUVĖS Š.m. rugsėjo mėn. 8 d., Šv. Kazimiero P-jos bažnyčioje ir salėje įvyko JONO RIMEIKIO ir SHARON LOPRESTI šaunios vestuvės. Arti dviejų šimtų artimųjų ir svečių susirinko į bažnyčią. Jaunąją Sharon prie altoriaus atvedė ir jaunajam Jonui perdavė jos tėvas George Lopresti. Jaunųjų palydą sudarė Juozas Rimeikis ir Lin Zienka, Bill Goodman ir Rūta Rimeikytė, Andrew Lopresti ir Angie Stefaniuk, Stefan Lopresti ir Annita Elkew. Gėles nešė Cristal.

Jungtinių apeigų atliko kleb. kun. St. Šileika, DBS ir kun. Iz. Sadauskas. Gražiai grojo vargonai ir giedojo.

Po jungtinių jaunųjų, jų palydą, dalis artimųjų išvyko į Botanikos sodą nuotruokoms.

Vėliau salėn susirinko 270 svečių, jaunuosius pasitiko tėvai: Stasys ir Genovaitė Rimeikiai ir George ir Heather Lopresti su duona ir druska.

Jaunieji, ratu apeidami, pasveikino ir apdovanojo svečius saldumynais. Jiems ir palydai susėdus prie stalo, buvo palinkėta laimingo gyvenimo ir išgerta šampano. Vakariene buvo šauni, kaip ir įvairių gėrimų baras.

Vakaražį pravedė Jaunojo

Sharon ir Jonas Rimeikiai

dėdė Jonas Zienka, supažindindamas su jaunavedžiais ir jų artimaisiais anglų kalba, o lietuviškai - Augustinas Mylė. Vaisės dalyvavusi čia koncertavusių Liupkevičių šeima, padai-

navo keletą dainų. Vaisės, muzikai grojant, tęsėsi iki ankstyvo ryto, po kurio jaunieji, atsisveikinus, buvo išlydėti į Bermudų salas medaus mėnesiui. Laimingo gyvenimo! A.M.

VILNIAUS OPEROS IR BALETO TEATRO SOLISTO VIRGILIJAUS NOREIKOS IR JO AKOMPANIATORIAUS PIANISTO POVILO JARAMINO

KONCERTAS MONTREALYJE

SPALIO MĖN. 28 D. SEKMADIENI 12:30 VAL.

Aušros Vartų parapijos salėje

1465 rue de Seve, Montreal.

PO KONCERTO - susitikimas su solistu prie kavos, vyno ir sūrio.

BILIJETAI - \$10.-; moksleiviams - \$6.-

BILIJETAI PLATINAMI:

Aušros Vartų parapijoje, "Rūtis" klube, Šv. Kazimiero parapijoje ir skambinant:

Reginai Piečaitienei, Tel.: 767-8779;

Petrui Adamoniui, Tel.: 722-3545.

Iš anksto pirkusiems bilietus, rezervuojamos vietos.

KVIEČIAMI VISI ATILANKYTI Į ŠI NEILINĮ KONCERTĄ!

Ansamblių iš Lietuvos koncertams Rengti K-tas.

HONEY FOR SALE!

Direct from the beekeeper. \$1.20 per pound. Delivery could be arranged too! Please call: Tel.: 962-3780

PARDUODAME APARATŪRĄ, TINKAMĄ LIETUVAI: video kameras, video rašymo aparatus, televizijos, radijo, magnetofonus, bevielius telefonus gausite papigintomis kainomis pas: R/C LEON SERVICE, 5887 Sherbrooke St. W. Montreal tel.: (514) 488-3363 Toronto tel.: (416) 886-7659

Aparatai yra šių firmų: Toshiba, Akai, Aiwa, National Panasonic M7, GVC, NEC, Sony, Sanyo.

Two cassette radio - \$129.- Video nuo \$399.- Video camera : \$1499.-

Maurice Electrique Ltée

ENTREPRENEUR ELECTRICIEN ELECTRICAL CONTRACTOR

MAURICE ANTONIUK - ELEKTROS ŠILDYMO SPECIALISTAS

102A, ALLION LASALLE, QUÉ. H8P2C5

TEL: 366-5484

Maurice Kaplan

KAILIŲ SIUVĖJAS

- Didelis pasirinkimas gatavų paltų
- Saugojimas vasaros laiku (Storage)
- Taisau ir remodeluoju
- Siuvu ir parduodu.

1448 rue St. Alexandre, Suite 500 A. Montreal, P.Q. H3A 2G6

Telefonai: 844-7307 ir 288-9646

TONY PHOTO STUDIO

PORTRAITS PASSEPORT • COMMERCIAL MARIAGE • WEDDINGS 5220 ch. QUEEN MARY rd.

TONY LAURINAITIS

MONTREAL, P.Q. H3W 1X5

Tel. 481-6608

LITAS

MONTREALIO LIETUVIŲ KREDITO UNIJA

1475 De Seve, Montreal, Qué., H4E 2A8

TEL.: 766-5827; 766-5830

SKYRIUS: 3907 A Rosemont Blvd.

VISI BANKINIAI PATARNAVIMAI

AKTYVAS - virš \$26,000,000 REZERVAS - virš milijono

MOKA UŽ:

Certifikatus	11.5 %	Taupymo - special.	7 %
Term. indėlius:		Taupymo - su gyv. dr.	6.5 %
1 metų	10.75 %	Taupymo - kasdienines	6.25 %
180 d. - 364 d.	10.5 %	Einamos sąsk.	4.5 %
120 d. - 179 d.	10.25 %	RRIF - RRSP - term.	11.75 %
60 d. - 119 d.	10. %	RRIF - RRSP - taup.	7.5 %
30 d. - 59 d.	10. %		

IMA UŽ:

Nekilnojamą turtą - nuo 13.25% Asmenines - nuo 14.25%

VĒLYVIAUSIŲ PROCENTŲ INFORMACIJA "LITE"

VISI PATARNAVIMAI NEMOKAMI

KASOS VALANDOS

1475 De Seve	3907 A Rosemont
Pirm. Antradi. Treč.	9:00 - 3:00 (Tik pirm) 10:00 - 2:00
Ketvirtadieniais	12:00 - 8:00 3:00 - 7:00
Pentadieniais	10:00 - 6:00 2:00 - 6:00

KNYGOS IŠ LIETUVOS

Norintieji išsityti "VAGOS" ir "MOKSLO" leidyklų išleistų knygų Lietuvoje, gali kreiptis į jų leidyklų atstovą Kanadoje ir JAV-ėse, Liudą Stankevičią, 1053 Albanel Cr., Duvernay, Laval, P.Q. H7G 4K7, Tel.: 669-8834. "Svyturio" metinė prenumerata oro paštu - \$42.-

Los Peintures Perez Painting

RESIDENTIAL • COMERCIAL • INDUSTRIAL STUCCO & WALL PAPER

D. Perez President

Tel.: 365-6444

2422 MENARD • LASALLE P. QUE H8N 1J5

CFMB

LIETUVIŠKA RADIJO PROGRAMA

RADIO 1410 MONTREAL

KIEKVIENĄ ANTRADIENI NUO 11.30 IKI 12 val. nakties

Programos Vedėjas: LIUDAS STANKEVIČIUS

1053 Albanel Cr. Duvernay, Laval, P.Q. H7G 4K7

Tel.: 669-8834

Member

Foto M.L.S. SISTEMA

D. N. BALTRUKONIS

IMMEUBLES - CLASSIC INC.

NEKILNOJAMO TURTO VISAPUSIŠKAS

PATARNAVIMAS - PIRKIMAS - PARDAVIMAS

445 Jean Talon W. Suite 305, Montreal, P.Q.

Tel: 273-9181 Namų: 737-0844

GREITAS IR TIKSLUS PATARNAVIMAS

PETRAS ADAMONIS

Tel. Bus.: 722-3545 Res.: 256-5355

C. I. B.

GAISRAS • AUTOMOBILIAI • ATSAKOMYBĖ • GYVYBĖ

ADAMONIS INSURANCE AGENCY INC.

3907 A ROSEMONT BLVD. MONTREAL, QUE. H1X 1L7

MONTREAL ENTERPRISES Reg'd

DRAUDA VISŲ RŪŠIŲ

6695 - 35-th Ave., Montreal, P.Q. H1T 3A6

ALBERTAS NORKELIŪNAS, B.A. C.S.C., I.B.

TEL. BUS.: 727-3120 REZ.: 376-3781

TEL.: (514) 767 - 4690

VINCAS PIEČAITIS

1265 LECLAIR, VERDUN, P.Q. H4H 2M4

JONAS & CÔTÉ REALTIES

NEKILNOJAMO TURTO PATARNAVIMAS

TRANS QUEBEC SIDINGS LTD

ALUMINIJAUS DURYS, LANGAI, STOGELIAI, APKALIMAI ALUMINIUM, PLIENU, PLASTINE MEDŽIAGA. DARBAS GARANTUOTAS IR APDRAUSTAS.

SAYININKAS: JOHN OSKOWICZ

3351 Belair St., Montreal, Qué., H2A 2A5

Telefonas: 721-9496

VISI MALONIAI KVIEČIAMI ATILANKYTI Į METINIUS A.V. PARAPIJOS PIETUS

1990 m. lapkričio 4 d. 12 val.

Aušros Vartų parapijos salėje

PROGRAMOJE: Meninė dalis;

- Karšti pietūs • Baras.
- Didžioji ir Mažoji loterija

ĮĖJIMAS: \$ 10.-

RUOŠIA: A.V. Parapijos Komitetas

IŠNUOMOJAMAS kambarys labai geromis sąlygomis vyriui ar moteriškei lietuviui bute. Galima naudotis virtuve.

Tel.: 721-4806.

Jeigu galvojate apsigyventi Toronte ar apylinkėse, namų įsigijimui Jums maloniai patarnaus Mrs. JENNY STULGINSKAS HOMELIFE / BAYVIEW kompanijoje.

Tel.

darbo: (416)-324-2822

namų: (416)-889-7813

Dr. JONAS MALISKA
Tel.: 866-8235

Dr. MICHEL HUYNH
Tel.: 866-9297
D.D.S.

DANTŲ GYDYTOJAI-CHIRURGAI
1440 St. Catherine St. W. Suite 701
Montreal, P.Q. H3G 1S5

Dr. PHILIP STULGINSKIS
Dental Surgeon,
DANTŲ GYDYTOJAS-CHIRURGAS
8608 Centrale, (kamp. 45 Av.)
Suite 209, LaSalle, Qué.
H6P 1N5. Tel. 364-4658.

M. CUSSON VAISTINĖ
7635 Central St. Ville La Salle, P.Q. H8P 1L2

Atidaryta kasdien nuo 9 - 10 v.v.
Šeštadieniai: nuo 9 r. - 9:30 v.v.
Siekimadieniai: nuo 10 r. - 9:30 v.v.

Tel.: 366-9745 ir 365 - 0505

DR. A. S. POPIERAITIS
B.A. M.D. M.Sc. L.M.C.C. F.R.C.S. (c)

MEDICAL ARTS BUILDING

1538 Sherbrooke St. W. Suite 215, Montreal, Qué., H3G 1L5
Tel.: 931-0024

Notarai

J. BERNOTAS - RŪTA POCAUSKAS
Suite 1143, Sun Life Building

1155 rue METCALFE, Montreal, Qué., H3B 2V6
Tel. (514) - 871-1430